

Tanuljunk a történelemből

Október 9-én Ferenc pápa a szentek sorába iktatta Boldog Scalabrini piacentzai püspököt és Boldog Artemide Zatti szalézi testvért. A szentté avatási szertartáson elhangzott homíliájában az új szentek példáját állította a hívek elé: számoljuk fel az előítéleteket, ismét fedezzük fel, hogy mindnyájan testvérek vagyunk és ne feledkezzünk meg a háláról, mondjunk mindennap köszönetet Istennek. A pápa a szertartás végén többek között emlékeztetett a II. Vatikáni Zsinat megnyitásának közelgő 60. évfordulójára. Akkor is fennállt az atomháború veszélye, de sikerült a békés utat választani. Tanuljunk a történelemből! – hangzott a felhívása.

A Szent Péter-bazilika előtti teret ezen a napon mintegy ötvézezer hívó töltötte meg az ünnepélyes szentmise alkalmából. Szentbeszédében Ferenc pápa az együtt haladásra és a hálaadásra összpontosított. Arra buzdított, hogy küzdjük le az autorreferencialitás kísértését, hogy valóban „szinodális” egyház és befogadó társadalom legyünk. Ezután hangsúlyozta a mindennapi hálaadás fontosságát, legyőzését az elégedetlenségnek és a közömbösségnek, amelyek sivárrá teszik a szívünket. Ferenc pápa homíliájában rögtönzött szavakkal utalt az Európában jelenleg zajló aggasztó migrációról, a háború elől menekülő ukránokról.

A pápa utalt arra, hogy ezen a napon Fabrianóban a boldogok közé iktatják Maria Costanza Panas kapucinus klarissza nővért, aki a közép-olaszországi Fabriano kolostorában élt 1917-től 1963-ig, amikor a mennybe távozott. Befogadott mindenkit, aki a kolostor ajtaján kopogtatott, derűt és bizalmat keltve mindenkiben. Élete utolsó éveiben, amikor már súlyos beteg volt, szenvedéseit a II. Vatikáni Zsinatért ajánlotta fel – mondta a Szentatyja, hozzátéve, hogy október 11-én ünnepeljük a zsinat megnyitásának 60. évfordulóját. Boldog Maria Costanza segítsen nekünk, hogy mindig bizodalommal forduljunk Istenhez és legyünk befogadók felebarátainkkal szemben – fohászzkodott a pápa, majd a hívek tapsát kérte az új boldog számára.

A II. Vatikáni Zsinat 60 évvel ezelőtti kezdetére emlékezve Ferenc pápa így folytatta beszédét: „Nem feledkezhettünk meg a nukleáris háború veszélyéről, amely akkoriban fenyegette a világot. Miért ne tanulhatnánk a történelemből? Már akkor is voltak konfliktusok és nagy feszültségek, de a békés utat választották. A Bibliában meg van írva: »Ezt mondja az Úr: Vegyétek szemügyre az ősi utakat, és kérdezősködjétek a régi ösvényekről: Melyik volt a jó út? És azon járjatok! Akkor majd megtaláljátok lelketek nyugalmát« (Jer 6,16)».

A két új szent példájának felidézése után Ferenc pápa a következő fohással zárta vasárnap délelőtt a Szent Péter téren bemutatott szentté avatási szentmise homíliáját: „Imádkozzunk, hogy ezek a szent testvéreink segítsenek nekünk, hogy együtt haladjunk a megosztottság falai nélkül; és hogy ápoljuk a léleknek ezt az Istennek olyan nagyon tetsző nemességét, ami a köszönet.”

A pápa továbbá imáiról biztosította a három nappal korábban Thaiföldön történt örült erőszakos cselekmény áldozatainak hozzátartozóit. Meghatottan ajánlotta őket, különösen a kisgyermekeket és családjaikat az élet Atyjának oltalmába. Végül Szűz Mária segítségét kérte, hogy a szentek példáján felbuzdulva az evangélium tanúi lehessünk.

(Forrás: Vatikáni Rádió)

Fra Angelico: Krisztus előfutárai szentekkel és mártírokkal (1423–1424)

Mindenszentek

Mindenszentek: hideg ősz, bolyg a szellem fázva, fázó népség temetőz sírokon gyertyázva. Jaj az év temető, mindennap egy holt, minden napra minden éj ráírja, hogy: Volt.

(Babits Mihály Új esztendő beköszön című verséből részlet)

Szabó Ferenc SJ az Örök Hazába költözött

Hosszú betegeskedés után, 2022. október 3-án, Borgia Szent Ferenc jezsuita generális emléknapján, életének 92., szerzetességének 66., papságának 61. évében megtért Teremtőjéhez Szabó Ferenc SJ. Szinte az utolsó pillanatig a Sodrás utcai rendházban élt, nyáron azonban egészségi állapota állandó felügyeletet tett szükségessé, így gyémántmiséje után idősotthonba, majd vissza-visszatérően kórházba került. Halálának napján a Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya online emlékkönyvet nyitott (www.jezsuita.hu/szabo-ferenc-sj-emlekkonyv), hogy rendtársai, tanítványai, tisztelői, barátai arról vallhassanak, milyen szellemi, lelki örökséget kaptak Szabó Ferenc SJ-től, mi volt az a gondolkodásában vagy magatartásában, ami kiben-kiben emlékként él tovább. Gyászmiséje és temetése lapunk nyomdába indulása után, 2022. október 21-én 15 órakor lesz a budapesti Jézus Szíve Jezsuita Templomban. Isten legyen jutalmad, kedves Feri bácsi! (Életünk)

Zsirai László Gyász

Aggódva éltünk körülötte, a halál mégis átölelte – Isten mindvégig szerethette. Elvette, ahogy teremtette.

Ámde, mintha ránk tekintene, s kezével most is integetne – Mély gyászunkban így lett belőle emlék, szívünkbe költöztetve.

Adjuk oda szívünket Istennek

Írta: Sebestyén Péter

November elején, 1-jén és 2-án különösen a Mindenszentek napjára és Halottak napjára emlékezünk. Az egyház nemcsak a kanonizált szenteket ünnepli, hanem azokat az ismeretlen szenteket is, akik megélték a hétköznapi életben a keresztségben kapott életszentséget. Ez a sokszor szinte észrevétlen életszentség nagyon is értékes. Benne van a hitért való küzdelem, a Krisztusért vállalt vértanúság és a mindennapi élet keresztjeinek türelmes hordozása. A Jelenések könyvéből ismerjük a leírást, hogy megszámlálhatatlanul sokan vannak és ruhájukat fehérre mosták a bárány vérében.

A szentek tisztelete az őskeresztény korig nyúlik vissza, amikor a keresztények a vértanúk temetkezési helyén, a földalatti katakombákban gyűltek össze, hogy imájukkal erőt merítsenek azok példájából, akik vérükkel vallották meg Krisztust, az Urat. Hogy miért ünnepeljük őket most november 1-jén, amikor még az időjárás is szomorú, télre hajló, őszi hangulat, krizantémillat, szomorúság vesz erőt rajtunk? Ennek liturgikus történetéhez tudnunk kell, hogy a népvándorlás után, a liturgia újjászervezésekor, a IX. században IV. Gergely pápa november elsejére tette ezt az ünnepet, mintegy ellensúlyozni akarva a kelta időszámítás kezdetét, ahol, mint tudjuk, a nagy Halloven-ünnep kapcsán nagy csinnadrattával, dőzsöléssel és kicsapongással ünnepeltek a pogányok. A clunyi reform után aztán az egész egyházban elterjedt a Mindenszentek-délutáni temetőlátogatás, mert a bencés szerzetesek már Mindenszentek estéjén a halottakra is emlékeztek. Mindenszentek ünnepe tulajdonképpen a halottak napjától külön álló örömműnyp, az egyház ezen a napon minden szent közös dicsőséges seregszemléjét is tartja és erősíti hívei öntudatát a szentek közösségének hitében. Abban, hogy mi összetartozunk. A földön élő küzdő egyház szemében a már révbé jutott, megdicsőült szentek, akik közül sokakat név szerint is ismerünk, és életútjuk a nagy nyilvánosság előtt is nyitott könyv, számunkra mintegy modellezik a Krisztuskövetés járható útját minden korszakban. A szentek példája arra biztat, hogy érdemes, lehetséges szentként élni, szentté válni, sőt mindannyian meg vagyunk hívva az életszentség útjára. Nemcsak büszkék vagyunk

tehát szentjeinkre, hanem segítségükért, a mennyei befolyásukért is könyöröghetünk ezen a napon. Jó az ő társaságukat keresni. Érdemes oda vágyódní, ahová ők már ha-zaérkeztek. Hősies életáldozatuk nekünk is biztatást jelent kételyeinkben, meg-megbicsakló életkedvünkben.

A szentek nem celebek vagy sztárok, akiket a közvélemény vagy a reklám ide-ig-óráig kiemel, feldob. Az ő erkölcsi tartásukat, odaadó hitüket maga a Mindenható Isten igazolta vissza, megéreztetve velünk munkájuk, szolgálatuk gyümölcsét, jótékony hatását, akár imameghallgatások, akár csodák árán. Néhány szent esetében világtörténelmi határról, maradandó csúcsteljesítményről is beszélhetünk. A szentek egyszer s mindenkorra letették névjegyüket az emberiség szolgálatában. Közösségeikben egy adott nemzet fiaiként, leányaiként gazdagították a kultúrát. Nyilvánvalóvá tették az értékek, a jó, az emberhez méltó élet, az Isten és felebaráti szeretet győzelmét a bűn és a gonoszság felett. Gondoljunk csak védőszentjeinkre, vagy nevünk első viselőire, ők is elgondolkodásra késztetnek. A szentek nem ajánlgatják magukat és nem tola-koznak Isten elé. De nekünk sokkal könnyebb lesz, ha az ő életpéldájukra figyelünk, és azon keresztül barátkozunk meg az életszentség gondolatával, hiszen ők is olyan emberek voltak, mint mi. Olyan gyarlóságokkal, gyengeségekkel, nehézségekkel, kísértésekkel küzdöttek. A szentek most Isten társaságában vannak, szó szerint megboldogultak, tehát megkönyíthetik számunkra is az üdvösség útját. Megéreztetnek valamit a célba jutottak örömeiből. Megkedveltek velünk is a Krisztuskövetést. A Szentlélek fantáziájának a jelei, akik vágyat ébresztenek bennünk az istenes élet után. A szentek Isten barátai, akik visszaüzennek – gondoljunk a jelenésekre, imameghallgatásokra, csodákra – ebbe a földi életbe is, hogy érdemes, lehetséges, sőt egyedül járható út az életszentség útja. A szenteket úgy is nevezhetnénk, hogy ők Isten diplomatái. Aki diplomáciai küldetést vállal, annak jól kell ismernie saját hazáját, és azt az országot is, amelybe küldetése szól. A szentek Isten, Jézus Krisztust, az Ő egyházát képviselve kapcsolódnak a világhoz.

(folytatás a 2. oldalon)

Jézus keresztje az élet forrásává vált Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe Grácban

Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe hívtott Molnár Ottó, a gráci Kálváriahegy-templom búcsúünnepére. Örömmel tettem eleget a templom plébánosa és a gráci

előző vasárnapon, 12-én tartotta a plébánia közössége.

Az ünnep eredete visszanyúlik a IV. századra, amikor Ilona császárnő támogatásával 320-ban Jeruzsálemben megtalálták Krisztus Keresztjét. Ezt követően Nagy Konstantin császár elrendelte, hogy a Golgota-hegyén épüljön fel a Szent Sír-templom, amelyet 335. szeptember 13-án fel is szenteltek. A szentelést követő napon, 14-én ünnepélyes hódolatra felállították a Keresztet. Ennek nyomán bontakozott ki Jeruzsálemben és a bizánci egyházban az évente szeptember 14-én megtartott Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe.

(folytatás a 2. oldalon)

magyarok lelkése meghívásának, vállalva a főcelebráns és ünnepi szónok feladatait. Lelkipásztori szempontok miatt a szeptember 14-i főünnepet ebben az évben az azt meg-

A kór nemcsak korrall jár

A koldusok a templomajtóknál alamizsnára várnak. A társadalom elesettjei és a betegek a múltban még inkább a templomban találták meg az egyetlen menedéket. A templomok közelében jöttek létre a kórházak, árvaházak, amelyeket Isten szállóinak neveztek. Később, az orvostudomány fejlődésével a polgári társadalom vette át a szociális szolgáltatást.

A későközépkori kórház melletti patika a mai vegyeskereskedéshez hasonlított. II. Rákóczi György erdélyi fejedelemnek híres patikája volt, amelyben „csodaszereket” lehetett vásárolni. Az orvosi jegyzék huszonkilenc állati, harminchat ásványi, huszonhét növényi eredetű gyógyszert sorol fel. A „laboratóriumi felszereléshez” 22 eszköz tartozott: lombikok, csövek, rézserpenyők, csészék, mozsarak. Abban az időben a leginkább elfogadott orvosi kézikönyv Paracelsus receptúrája volt, amit a fejedelem és tanácsosai a Biblia után legtöbbször lapoztak.

Mária Terézia minden vármegye területén legalább egy patika felállításáról rendelkezett, amelyben a képzett jezsuiták eredményesen tevékenykedtek. Az akkori gyógyászatban igen fontos szerepük volt a gyógynövényeknek. A természetgyógyászat ma is meglepő eredményeket mutat fel. A gyógyászat védőszentjei Szent Kozma és Damján, Kozma orvosként, Damján patikusként szerepel a régi festett, faragott emlékeken. Képük a magyar Szent Koronán is látható.

Napjainkban a gyógyszerkutatás külön tudománygá nőtt ki magát. Egy statisztika szerint Németországban percenként egy új gyógyászati képlet lát napvilágot, három-

percenként fedeznek fel egy-egy vegyi törvényszerűséget, ötpercenként születik olyan ötlet, ami a kutatásban hasznosítható lehet. Csaknem tizenkétezer szakember dolgozik az ország gyógyszerészeti laboratóriumai-ban. Az új orvosságok mellett a régebbi gyógyszerek tökéletesítése is folyamatban van. Elképesztő statisztika, csak egyetlen ország vonatkozásában. Megkövetve az éjt nappá tevő kutatókat, kérdezzük: miért kellett közel egy évet várni, hogy a gyilkos koronavírusra ellenszert találjanak? A vírusnak nem volt szüksége ilyen hosszú időre, hogy újabb támadásba lendüljön. Mi több, a gyilkos kórokozó „észlelte” az ellene indított hadjáratot, ezért újabb, árnyaltabb, veszélyesebb formában jelentkezik, a kutatók rémületére. Ha a vírusváltozatok gomba módra szaporodnak, a középkori emberek hitével kell fohászodnunk: a koronavírus csapásától ments meg, Uram, minket!

Az ember, minden más élőlényvel szemben, tudja, hogy halandó, élete véges, ez befolyásolja életérzését. Nem egy előre meghatározott számú évet tudhat maga előtt, amellyel biztosan számolhat. Élete minden napját megkérdőjelezheti. A robotember beállítható, programozható, a programozó léte viszont bizonytalan, kiszámíthatatlan. A halál egy fiatal embernek is éppen olyan közeli lehet, mint az idősnek. Az egészség a legnagyobb, de egyben a leginkább veszélyeztetett érték. A jó közérzet egyetlen pillanat alatt megrendülhet. Sokan egészségesnek érzik magukat, noha gyógyíthatatlan kórt hordanak magukban. Nem szívesen megyünk kórházba, sem látogatóként, sem betegként.

Minduntalan új betegségek ütnek fel fe-

jüket. A gyógyszerdobozok feliratai mindennapi „olvasmányaink” közé tartoznak, betűzzük a rejtélyes szavakat, orvosi könyveket lapozunk, hogy tisztában legyünk a korszerű, hatékony védekezéssel. Ki nem szed ma gyógyszert, ki nem érdeklődik a hatékonyabb gyógymódok, terápiák után? Olykor attól tartunk, hogy a sok gyógyszer károsítja egészségünket, máskor az orvosságok rabjaivá válunk, drogozzuk magunkat. Nehéz határvonalat húzni a még hasznos és a már káros gyógyszeradagolás között.

Mindent az élet szolgálatába szeretnénk állítani, menteni a menthetőt. Görccsösen ragaszkodunk ahhoz az élethez, amellyel gyakran elégedetlenek vagyunk. Szeretnénk a kutatók fülébe sügni: találják fel már végre azt a gyógyszert, ami hosszú, fájdalommentes életet biztosít számunkra. Az egészséges embernek sok kívánsága van, a betegnek csak egy. Sehogy sem akarunk belenyugodni a betegségbe és az elmúlásba. Tiltakozunk, de hiába. Az elmúlásra emlékeztet a folyó, amely a tengerbe ömlik, a születésnap, amely újabb évet harap ki életünkéből, a pályaudvar, amely végállomást jelez és kiszállásra kötelez.

A bölcs erdélyi fejedelem az orvosi szak-könyvek közé a Bibliát is elhelyezte, benne a lélek gyógyszerét vélte felfedezni. Vajon neki volt-e igaza, vagy nekünk, akik a földi „örökkévalóságot” receptre akarjuk kiváltani? Valójában a Biblia is receptgyűjtemény, ami abban különbözik az orvosi előírásoktól, hogy az örök élet gyógyszerét kínálja. A koporsóban még annak a szeme is az ég felé irányul, aki életében csak a földet nézte.

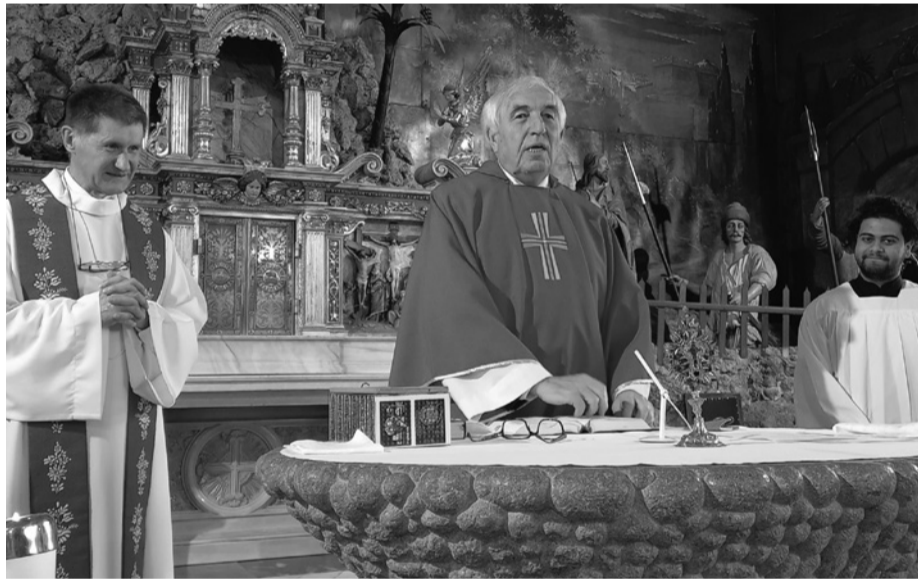
Czirják Árpád

Jézus keresztje az élet forrásává vált

(folytatás az 1. oldalról)

A VII. század óta ezt a napot ünneplik a római katolikus egyházban is. Az ünnep kezdete megelőzi karácsonyi ünnepünket. Az akkori, IV. századi esemény tette lehetővé, hogy vallásos életüket a keresztények nyilvánosan gyakorolják és ne a megtörtént státuszban éljenek. Ennek köszönhető, hogy a XXI. században is szabadon ünneplhetjük közösen az Eucharisziát, tehetünk tanúságot hitünk mellett. Reméljük, hogy ezt még hosszú időn át gyakorolhatjuk és a körülmények következtében nem leszünk ismét megtörténtek.

Prédikáciomban a továbbiakban a liturgia szövegei alapján az ünnep titkára irányítottam a jelenlévők figyelmét, kiindulva az Evangéliumban hallott, Jézus Nikodémussal folytatott beszélgetéséből, ahol a Megváltó önmagáról kijelenti: „Amint Mózes fölállította a kígyót a pusztában, úgy fogják felmagasztalni az Emberfiát is” (Jn 3,14). Az ószövetségi olvasmány a Számok Könyvéből hangzott el. Ebből idézett Jézus az említett beszélgetésében. A zsidóknak a pusztában való vándorlása idején a Mózes botján felmutatott kígyó számukra a felismerést eredményezte, hogy megszabadulnak a haláltól és az életet fogják birtokolni. Jézus keresztje is az élet forrásává vált. Ebből következik, hogy – ahogyan Szent Pál

Hozzá hasonlóan nekünk is türelemmel kell viselnünk keresztjeinket. Senki nem keresi azokat, mégis jelen vannak az életünkben. Nem tudunk tőlük elmenekülni, hanem el kell azokat fogadnunk és vinnünk kell a vállunkon. Erősnek kell lennünk, mert csak így tudjuk keresztjeinket hordozni. Ha bízunk Istenben, akkor zúgolódások nélkül képesek leszünk viselni keresztjeinket. Szükségünk van bizalomra, Istenbe vetett hitre, hogy min-

den kereszt javunkra tudjon válni. Ha sikerül ezeket vállalnunk, akkor annak keserűségét részben már le is győztük. Így tudja a keresztény ember teljesíteni küldetését és megvalósítani a Mennyei Atya akaratát.

Ebben Jézus példája segítségünkre lehet. Ő háromszor esett el a Kereszt hordozása közben, de minden alkalommal felállt és továbbment. Az úton ebben a helyzetben volt még ereje, hogy vigasztalja a jeruzsálemi asszonyokat. Nekünk is ismételtel fel kell állnunk és továbbhaladva vinnünk kell keresztjeinket. Közben vigasztalnunk kell azokat, akik arra rászorulnak, és ahogyan Cirénei Simon segített Jézusnak vinni a keresztet, nekünk is segítenünk kell másoknak a keresztordozásban. Aki másokat vigasztal, másoknak segít vinni a keresztet, megtapasztalja az öröm ajándékának valóságát. Legyen velünk Isten, és adjon erőt, hogy korunkban is tudjuk hordozni keresztjeinket, s tudjunk másokat is vigasztalni és nekik segíteni.

Számomra ezen az ünnepen öröm volt látni az osztórák búcsúsok között egy kis gráci magyar csoportot is; ezért a szentlecke magyarul is elhangzott. Erről gondoskodott Molnár Ottó magyar lelkész. Örültünk egymásnak, hiszen a múltban gyakran találkoztunk többekkel, együtt voltunk tanulmányi útjainkon Európában és így barátságok alakultak ki. Kívánok a gráci magyar közösségnek még hosszú jövőt. Kísérje életüket és családjaik életét Isten áldása!

Vencser László / Fotók: Sahov Marianna

Ferenc pápa imaszándéka novemberre

A szenvedő gyermekekért. Imádkozzunk a szenvedő gyermekekért, különösen az utcán élőért, a háború áldozataiért és az árvákért, hogy lehetőségük legyen a tanulásra és megtapasztalhassák a családi szeretetet.

„Életük első pillanatától kezdve számos gyermeket dobnak el, fosztanak meg gyermekeiktől és jövőjüktől. Vannak olyanok, akik azt merészelik mondani, csak hogy igazolják önmagukat, hogy hiba volt világra hozni ezeket a gyermekeket! Ez szegény! Kérlek, ne terheljük saját bűnünket a gyermekekre! A gyermek soha nem »elhibázott«. Éhségük nem hiba, sem szegénységük, sem sérülékenységük, sem elhagyatottságuk, sem a tudatlanságuk, sem a tehetetlenségük. Olyan sok gyermek él magára hagyva az utcákon. Olyan sok gyermek nem ismeri az iskolát. Ezek a körülmények sokkal inkább arra hívnak, hogy annál jobban szeressük őket. Hogyan beszélhetünk emberi jogokról és a gyermekek jogairól, ha közben őket büntetjük a felnőttek hibáit? Azt mondanám azoknak, akiket kormányzással és neveléssel bíztak meg – de valójában minden felnőttek –, hogy mindannyian felelősek vagyunk a gyermekekért, és azért, hogy megtegyünk mindent, hogy megváltoztassuk a jelenlegi helyzetet. A gyermekek »szüneteltetéséről« beszélek. Minden gyermek, aki a társadalom szélére került, aki elhagyott, aki koldulásból és mindenféle ügyeskedésből él az utcán, iskola és egészségügyi ellátás nélkül, egy megtesztelt jalkiáltás Istenhez, élő vádirata annak a rendszernek, amit mi, felnőttek hoztunk létre. Sajnos ezek a gyermekek bűnözők zsákmányai, akik kihasználják őket, kereskednek velük, kiképzik őket a háborúra és az erőszakra. De még az úgynevezett jóléti országokban is sok gyermek él olyan drámai körülmények között (családi krízis, időnként embertelen életkörülmények, képzésbeli hiányosságok), amelyek mélyen megsebzik őket. A gyermekek fizetik meg az éretlen házasság és a felelőtlen válás árát is. De a Mennyei Atya egyiküket sem felejtí el. Egyetlen csepp könnyük sem vész el, nem hull hiába. A mi felelősségünk sincs elfelejtve, az emberek társadalmi felelőssége sem és az országoké sem. Az is igaz, hogy Istennek hála, sok gyermek talál nagyszerű szülőkre, akik készek akármekkora áldozatra és nagylelkűségre. De őket kísérni kell, mellettük állni a nehézségekben, és megosztani az örömeiket, hogy ne váljon életük szürke hétköznapi sorává...

Az Egyház teljes anyai szeretetével, amint a múltban, úgy most is a családok szolgálatára kíván lenni. Világunk gyermekeinek és szüleinek Isten áldását, anyai gyengédségét közvetíti, és (ha kell) a határozott szemrehányást és elmarasztalást is... Mennyire szép lenne, ha ez lenne a jelmondatunk: »Igaz, hogy nem vagyunk tökéletesek és sokat hibázunk, de amikor a gyermekekről van szó, semmilyen áldozatvállalástól sem riadunk vissza, csak hogy érezzék, hogy mennyire értékesek!« Milyen szép lenne egy ilyen társadalom! Mondom, számtalan hibája, tévedése megbocsátást nyerne! Isten úgy ítélkezik, hogy meghallgatja a gyermekek őrzőangyalait, akik »az égen szüntelenül látják Mennyei Atyám arcát« (Mt 18,10). Kérdezzük meg magunktól mindig: mit fognak mesélni rólunk ezek az őrzőangyalok Istennek? (Ferenc pápa általános kihallgatása, 2015)

Hiba György SJ

Adjuk oda szívünket Istennek

(folytatás az 1. oldalról)

A szentek egyben világhódítók is, akik a lélek erejével fegyvertelenül nyernek meg embereket, emberek millióit Krisztusnak. Hiába valamely nemzet szülőttei, mégis egyetemesekek, katolikus, egyetemes értékeket képviselnek és nemzetközi hírnévre tesznek szert, hiszen a világ népeit, az egyetemes emberiséget gazdagították az életszentség vagy a kultúra valamely területén vagy éppen a szeretet hősiesség gyakorlásával. Gondolhatunk itt Szent Pálra, Szent Ágostonra, Aquinói Szent

Tamársra, Sziénai Szent Katalinra, Szent Brigittára, Teréz anyára, Árpád-házi Szent Erzsébetre, Szent Ferencre vagy Pádúai Szent Antalra. A szentek a lélek Nobel-díjasai, akik a kitüntetést Istentől veszik át, és a díj nem más, mint az örök élet.

Egyházunk története, az emberiség története a szentek története is. Ezért olyan csodálatos Isten az Ő kegyelmével, hogy Ő minden életformában, minden kultúrában megadja az életszentség lehetőségét. Aquinói Szent Tamás kiváló tudós volt. Viennay Szent János alig volt képes elvégezni a teológiát. Teréz anya nem volt szépségkirálynő. Szent Margit pedig királylány létere nem röstellte a legegyszerűbb konyhai munkát

is elvégezni. Gonzága Szent Alajos a magas méltóságot cserélte életszentségre, Assisi Szent Ferenc és Loyolai Szent Ignác pedig a fényes lovagi katonai karriert. A szentek sugárzó emberek, akik a kegyelemre hallgatva képesek voltak hősiessen szeretni. Akkor is, ha ez nekik sokba került, akkor is, ha ezért meghurcoltatás, lefokozás, félreállítás járt. Szent Benedeket első társai meg akarták mérgezni. Szent Ferencet élete vége felé rendtársai alkalmatlannak tartották a rend vezetésére. Keresztes Szent Jánost szerzetestestvérei börtönbe vetették, Loyolai Szent Ignácot inkvizíció elé hurcolták. Morus Szent Tamást feleségéhez és lányához való szeretetével zsarolták.

Ne próbáljunk csak hasznot húzni a szentek közbenjárásából, miközben életünk fikarcnyit sem változik. A szentek közbenjárása nem korrupció, megvesztegetés, nem valamiféle mennyei kiskaput kereső lobbizás, nem lehet őket holmi adománnyal vagy perselypénzzel, néhány elmormolt imával megvesztegetni. A szentek azt sugallják, hogy szívünket adjuk oda Istennek – akkor lesz változás életünkben és környezetünk életében. Ha nem spóroljuk ki életünkéből a megtérést, a gyökeres Istenhez fordulást, akkor a szentek közbenjárása is hatásos lesz, és elnyerjük a mennyei korszort, amit Szent Pál írt, amit Isten azoknak készített, akik Őt szeretik.

Láttuk csillagát

A kölni dóm szentélyének és a kórus (a kereszthajó és a szentély közötti rész, amelyben a klérus foglalt helyet) földszinti részének ünnepélyes felszentelésére 700 éve, 1322. szeptember 27-én került sor.

2005-ben a háromkirályok városa adott helyet a Világifjúsági Találkozónak. Azóta minden évben megszervezik szeptember végén a Három Királyok Dómzarándoklatát. Persze most nem a királyok kelnek útra, hogy hódoljanak az újszülött Jézus előtt, hanem zarándokok ezrei érkeznek a Kölni Dómba, hogy tiszteletüket tegyék a háromkirályok földi maradványai előtt.

Idén szeptember 24-én a kölni érsekség 43 anyanyelvi közösségének lelképásztorai, munkatársai és hívei – köztük a magyarok is – nemzetközi jubileumi szentmise keretében vettek részt a dómzarándoklaton.

1948 óta a főoltár mögött találjuk a középkor legnagyobb és művészeti szempontból legjelentősebb ereklyetartóját. Ötven évvel később golyóálló üveggel vették körül és egy speciális emelvényre került, amely alatt a dómzarándoklat kiemelt liturgiáinak végén mindenki átmehet. Különleges ünnepek alkalmával a hívek beléphetnek a szentélybe is. Ha innen tekintünk az ereklyetartóra, nem mehetünk el szó nélkül a 700 éve felszentelt főoltár előtt sem. Az egy daraból fara-

gott oltárlap a dóm legnagyobb kődarabja. Az elülső oldalán fekete márványalapzathoz díszes, fehér carrarai márvány arkádorsor emelkedik ki, amelynek ívei alatt proféták, apostolok és szentek alakjai sorakoznak. Ezek Szűz Mária életéből vett jeleneteket foglalnak keretbe mind a négy oldalon.

A háromkirályok ereklyetartója 1190 körül és 1230 után (két részletben) a háromkirályok földi maradványainak befogadására készült. Az ereklyetartó egy drágakövekkel, filigrán- és tűzzománcveretekkel díszített tölgyfaszekrény; de a jelentős díszait az ezüst- és aranylemezekből formált figurák képezik. Ezek azonban témájukban nem kapcsolódnak a tartóban rejlő ereklyékhez, hanem felölelik a teljes üdvtörténetet az Ószövetség kezdetétől egészen a végső időkig. Krisztus második eljöveteleig. Ennek megfelelően a hosszanti oldalon alul proféták és királyok, felül pedig 6-6 apostol (köztük egy-egy angyal) jeleníti meg az egyházat.

A homlokzati oldalon az Úr megjelenésének (epifánia) három formája: a háromkirályok imádása, Jézus megke- resztelődése a Jordán folyóban és Krisztus második eljövetele a végítéletkor látható. A hátsó oldal alján Krisztus megostorozását és keresztrefeszítését szemlélhetjük. Felette két milánói szent, Félix és Nabor megkoronázását jelenítették meg, akiknek földi maradványait Spoletoi Szent Gergely erek-

lyével együtt szintén az ereklyetartó őrizi. Ezen a szombaton a nemzetközi szentmise résztvevői – származás és jelenlegi lakhely tekintetében is – napkeletről és napnyugatról is érkeztek. A kölni dóm és az ereklyetartó ünnepi díszben és fényben ragyogott. A háromkirályok egykor napkeleten látták Csillagát, s most napnyugaton ragyognak, utat mutatva nekünk, hogy sose tévesszük szem elől az igazi Fényt, amelyet követnünk kell.

*Urunk, Istenünk,
a napkeleti bölcsek követték a betlehemi Csillagot,
amely elvezette őket Fiadhoz, Jézus Krisztushoz.
Fénye által találták rá és ismerték fel őt a hitben.
Hozzánk hasonlóan
mi is zarándokként igyekszünk Hozzád, életünk céljához.
Tölts el minket is nagy örömmel
és tégy bennünket szereteted hiteles tanúivá a világban.
Amen.*

Mustos Edit

Semmi nem megy egyedül, semmi nem létezhet önmagában

Kedves Olvasóink! Nehéz idők köszöntöttek a világra, a magunk szűkebb, tágabb és még tágabb környezetében legalábbis ezt tapasztaljuk. Bizonytalanná vált minden, amit eddig biztosnak hittünk – fűtés, világítás, munkahely, mindennapi betevő...

A feladás mégis, ebben a helyzetben is a könnyebb utat jelentené.

Mi nem ezt választjuk! Mi inkább a küzdelmet választjuk!

Szeretnénk továbbküzdeni az *Életünk* újság megmaradásáért.

Nem a magunk érdekében, hiszen a könyvelőn, a tördelőszerkesztőn és az informatikus kollégán kívül nagyjából mindenki – szerkesztők, cikkírók... – ingyen dolgozik a kiadóhivatalban, egyéb munkái mellett. Az ügyet szeretnénk megmenteni, azt az ügyet, amelyet elődeink megalapoztak, s amely napjainkban is összeköt bennünket, magyar katolikusokat szerte Európában és a világban.

Ahhoz viszont, hogy a felfoghatatlan mértékben emelkedő árakkal lépést tudjunk tartani, a kétszeresére vagy a háromszorosára kellene emelnünk az újság éves előfizetésének díját, ami képtelenség, lehetetlenség. Éppen ezért egyetlen eurócenttel sem emeljük az árat, azonban a lap sorsát az Önök kezébe helyezzük. Ha Önök segítenek, előfizetéssel, adományozással, akkor az *Életünk*nek lesz 55. évfolyama. Ugyanígy reménykedünk a magyar állam további mellettünk állásában is.

Három évvel már meghosszabbítottuk az újság életét.

Ha Önöknek fontos, hogy három év után ne tegyünk pontot egy 54 éves folyamat végére, lehetőségeikhez mérten segítsenek. Ne nekünk – az ügynek, amelynek nagy a múltja és amelynek még kell hogy legyen jövője is. Köszönjük.

Az *Életünk* újság papíralapú és digitális kiadása

– egyénileg közvetlenül a kiadóhivatalnál, valamint

– a nyugat-európai magyar katolikus missziókon/lelkészségeken keresztül fizethető elő.

A papíralapú kiadás naptári évre szóló előfizetési díja közvetlenül a kiadóhivatalnál történő egyéni megrendelés esetén 2023-ban is:

– külföldi címre postázás esetén

35 EUR/év;

– magyarországi címre postázás esetén

7000 HUF/év.

Missziókon/lelkészségeken keresztül történő megrendelés esetén a nyomtatott kiadás éves előfizetésének összegét az adott missziók/lelkészségek határozzák meg a helyi terjesztési költségek figyelembevételével.

A digitális kiadás naptári évre szóló előfizetési díja 2023-ban is:

20 EUR/év vagy 6000 HUF/év.

Bankszámlaszám:

Misszió Média Kft.

OTP BANK 11716008-22527699

IBAN:

HU85 1171 6008 2252 7699 0000 0000

SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUB

Ajándékozzon éves Életünk-előfizetést rokonainak, barátainak, ismerőseinek, egykori plébániájának, iskolájának, olyan intézménynek vagy civil szervezetnek, amely közel áll Önhöz! Legyen Ön is az előmozdítója annak, hogy az 55. évfolyamába lépni készülő Életünk újság a diaszpóra egyetlen, országokon átívelő nyomtatott magyar katolikus lapjaként továbbra is információforrás maradjon és képviselje keresztény értékeinket szerte a világon!

Sokan, sokféleképpen, együtt

Megtartották a második Bíz Rá Magad-találkozót

„A világban zajló folyamatok arra kell hogy ösztönözzék a katolikus közösségeket, hogy az élet mind több területén minél szorosabb együttműködést alakítsanak ki egymással” – mondta Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek október 1-jén a katolikus szellemiségben működő segítő szervezeteket összefogó Bíz Rá Magad Szolgálat második országos találkozásának megnyitóján, Budapesten a Patrona Hungariae Gimnáziumban.

Két évvel ezelőtt a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus eredetileg tervezett időpontjában, 2020 szeptemberében mutatkozott be a nyilvánosság előtt a *Bíz Rá Magad*. A Hetvenkét Tanítvány Mozgalom Bíz Rá Magad! Szolgálatának szakemberei igyekeztek olyan hálót szőni a katolikus szakemberek, segítő szervezetek és közösségek együttműködésével, amely megóvjá a családokat, az egyént az érték- és talajvesztés okozta mélybe zuhanástól, és gyakorlati segítséget ad a krízisek, válságok, valamint a valamennyiünk életében előforduló hétköznapi problémák kezeléséhez. Ma már több mint százötven szervezet gazdagítja tudásával, közreműködésével a Bíz Rá Magad egyre bővülő körét, amely a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus tartós gyümölcseként szolgálja a közösség tagjait.

Október 1-jén Budapesten találkozott a Bíz Rá Magad kezdeményezéséhez csatlakozott segítő szervezetek munkatársai, lelképásztorok, egyházmegyei családreferensek, hogy megismerjék egymás munkáját és kialakítsanak egymással egy szorosabb együttműködést.

A II. Bíz Rá Magad Találkozót Erdő Péter bíboros, prímás nyitotta meg. A főpásztor köszönetet mondott a segítő szerve-

zetek, közösségek, lelképásztorok áldozatos munkájáért, és arra bátorította őket, hogy mélyítsék el az együttműködésüket. Az esztergom-budapesti érsek a segítő szervezeteket összefogó Bíz Rá Magad közösség kapcsán úgy fogalmazott: *„Van az Egyháznak olyan formája, ami tud a mai világnak a ma nyelvén szólni. Ez a nyelv a segítő szeretet nyelve.”*

A portál már több mint százötven segítő szervezetet fog össze. A Bíz Rá Magad Szolgálat szakemberei összegyűjtötték a hat életszakaszra bontva azokat a problémákat, élethelyzeteket, amelyekkel sokunknak meg kell küzdenie. Az egyedi, tematizált ajánlássorozat sokféle kihívással kapcsolatban nyújt valós, gyakorlati segítséget, legyen szó gyermekvállalásról, gyermeknevelésről, párkapcsolatról, függőségekről, idősokorú/beteg hozzátartozó gondozásáról, pszichológiai, érzelmi elakadásokról vagy bármilyen személyes nehézségről.

Soósné Erdő Klára, a Bíz Rá Magad portál projektvezetője arról is beszélt a Szolgálat elmúlt két évének bemutatása során, hogy a több mint százötven szervezetet a közös értékrend, az Egyház és a közösségek, Isten, a hit fűzi össze, azok a dolgok, amelyen az általuk végzett munka támaszkodik.

„Meg kell tanulnunk együttműködni, tudnunk kell egymásról” – Dávid Bea, a Bíz Rá Magad Szolgálat vezetője ezt nevezte az egyik legfontosabb feladatnak a következő időszakban. Hozzátette, hogy hasonlóan fontosnak tekinti, hogy eljusson a segítő szervezetek és jógyakorlatok híre a plébániákra is.

A találkozó workshopjain és kiscsoportos beszélgetéseiben a résztvevők a kapcsol-

ódási és együttműködési lehetőségeket tekintették át, hogy minél hatékonyabban tudjanak támogatást, segítséget nyújtani. Olyan témákról osztották meg gondolataikat, tapasztalataikat a szakemberek többek között, mint a családi életre nevelés, a kamaszok kihívásai, a párkapcsolatok ápolása, a krízisben lévő kismamák ellátása, a szenvedélybetegséggel küzdők támogatása, az elvált hívek helyzete az Egyházban vagy éppen az önkéntesség és a fogyatékkal élő hívők kapcsolódása a közösségekhez.

Köszöntötte az esemény résztvevőit Marton Zsolt váci megyéspüspök, az MKPK Családügyi Bizottságának elnöke is, aki szerint nagy öröm, ajándék, közösség és mozgalom is egyben a *Bíz Rá Magad*.

„Nem pusztán egy honlap, hanem egy kincslelő, amely segítséget ad mindannyiunknak.” A püspök célként jelölte meg, hogy mélyíteni kell a szervezetek, közösségek kapcsolódását, együttműködését. Példaként hozta a korábbi időszakból ismert maszek, magánszektorban dolgozó kisiparost, aki önmaga próbált meg boldogulni. A főpásztor szerint az Egyházban is van időnként ilyen jelenség, kiváló maszekok működnek, sokunknak mégis az a felfedezése, hogy ha nemcsak maszekolunk, hanem összekapcsolódunk, mint a puzzle darabok, akkor sokkal többre jutunk, mintha külön-külön foglalkoznánk valamivel. A Családügyi Bizottság elnöke köszönetet mondott a *Bíz Rá Magad*nak, hogy megmutatja ezeket a puzzle darabokat és a kapcsolódási pontokat.

Szöveg: Novák Alíz / Bíz Rá Magad Média Fotó: Szennyes Krisztián

Gratulálunk: Lezsák Sándor kapta az idei Tőkés-díjat

„Mindenkinek külön megköszönöm, hogy a jelenlétével segít elviselni ezt a délutánt, mert az elismerést, a jó szót nagyon nehéz viselni. Úgy érzem magam, mint egy emléktábla-avatáson” – így kezdte köszöntőjét a 28. alkalommal kiosztott Tőkés-díj átadóján az idei kitüntetett, Lezsák Sándor József Attila-díjas költő, tanár, politikus, az Országgyűlés alelnöke, majd hozzátette: ez a díj benne van a magyar történelmi tudatban, kitüntettjeit, de a magyarokat is a keresztény nemzeti tudat, az Európa-tudat és a veszélytudat köti össze. Ez kell ahhoz, hogy ellenálljunk mindannak, ami most fenyeget.

Nagy Lászlót idézve ne feledjük: a torkon vágott rendszerváltás pirosát és gyászat viseljük a lelkünkben, a következő torokra vitt ütés végzetes lehet – figyelmeztetett, miután átvette a kisvárdai Tőkés László Alapítvány elnökétől, Lengyel Szabolcstól a Györfi Sándor készítette emléklapok, illetve Kótai Ferenc portréját és emléklapját.

Miután a régen kitüntetettek közül többen is felkösztöntöttek, Dévai Nagy Kamilla dalokat énekelt, Vári Fábrián László kárpátaljai költő beszédet mondott, az alapítvány névadója, Tőkés László így méltatta Lezsák Sándort: a mostani ünnepeltünket nem kényeztette el a sors kiváltságokkal, külsőségekkel, hogy megjárva mélységet és magasságot, szálláscsinálója lett a rendszerváltásnak, a lakiteleki találkozóknak. Soha nem adta meg magát a sorsnak és mindig kiküzdötte a továbblépés útját is.

(Kép és szöveg forrása: nemzetiforum.hu)

Gyermekeknek

„Ismeretlen” szentjeink

Szent István király, Szent László király, Árpád-házi Szent Erzsébet, Boldog IV. Károly király, Isten Szolgája Mindszenty József bíboros – olyan magyar szentek, boldogok, vagy boldoggá avatás előtt álló személyek, akiket mindannyian jól ismerünk, talán még az Istenben nem hívó, templomba nem járó honfitársaink is. Alakjukat számos gyönyörű festmény, szobor megörökítette; életükről legendák, könyvek szólnak; történetüket regények, musicalek, rockoperák, filmek is feldolgozták. Egyházunk külön-külön emléknappal tisztelget előttük.

Van az évben egy különleges nap, amikor a legismertebb magyar szentek mellett azokra is emlékezünk, akiknek nincs külön ünnepük, esetleg nem is ismerjük őket név szerint: a hétköznapi „névtelen” hősei, vértanúi. Ők a mi „ismeretlen” szentjeink, közös ünnepnapjuk pedig ebben a hónapban, november 13-án van. Nemcsak a Magyarországon született, magyar nemzetiségű szentekre emlékezünk ekkor, hanem azokra is, akik idegen földről érkezve hazánk területén éltek és tettek tanúságot Krisztusról (például Boldog Gizella, Szent Adalbert, Szent Gellért), akik Magyarországon születtek, de később más ország földjén éltek (Skóciai Szent Margit, Árpád-házi Szent Erzsébet), sőt azokra is, akik a honfoglalás előtt éltek a későbbi Magyarország területén (Szent Márton), illetve azokra, akik bár külföldön éltek és a nyelvünket sem beszélték, de magyar vér csörgedezett az ereikben. Egyszóval: akik bármilyen módon kapcsolódnak a magyarsághoz.

A magyar szentek ábrázolásaival nemcsak hazánk templomaiban, hanem szerte a nagyvilágban is találkozhatunk. A kereszténység „központjában”, a vatikáni Szent Péter-bazilikában található Magyarok Nagyasszonya-kápolnában csodálatos domborművek jelenítik meg a legismertebb magyar szenteket. Krakóban, az Irgalmasság-bazilikában található Szentek Közössége magyar kápolnájának mozaikképein és a szintén lengyelországi Orawka barokk fatemplomában számos magyar szent és boldog képe látható.

Ismert és ismeretlen magyar szentjeink égi pártfogókként vigyáznak ránk. Fordulj bátran hozzájuk, különösen közös ünnepnapjukon, november 13-án!

Kovács Péter

Az egyház kitiltása az iskolákból

(Visszatekintés a múltba)

A második világháború befejezése után Magyarország Moszkva érdekszférájába került, aminek következtében a kommunista párt minden eszközzel megpróbált hatalomra jutni. Törekvésének megvalósításában akadályt jelentett a hatalmas társadalmi bázissal rendelkező katolikus egyház. Miután a kommunista pártnak sikerült felmorzsolnia a politikai ellenzékét, minden erejét az egyház megtörésére összpontosította. Első látványos lépésként elérte, hogy a fokozatosan hatalma alá kényszerült országgyűlés 1948. június 16-án megszavazta a nem állami iskolák és tanintézetek állami tulajdonba vételét. Ez a katolikus egyház részéről több mint háromszáz intézményt érintett. Grósz József kalocsai érsek ugyan megpróbálta tényszerű adatok felsorolásával a képviselőházat jobb belátásra bírni, ez azonban reménytelen kísérletnek bizonyult. Példaként a főpap a saját egyházmegyéjét hozta fel, amely a háború befejezése után, a legnehezebb körülmények között 27 új iskolát szervezett, nagyrészt biztosítva a szükséges épületeket is. Ezzel valójában az országos átlagnál jobb helyzetet tudott kialakítani. Az 1946/1947-es tanévben az egyházmegye iskoláinak folyósított állami támogatás összege 930 ezer forint volt, míg ugyanekkor az iskolafenntartók – tehát a katolikus egyház forrásaiból – további 840 ezer forintot költöttek az intézményekre. A kisebb iskolák zöme a gazdaságosság jegyében együttműködött más felekezeti intézményekkel. Az érsek azzal érvelt, hogy a főegyházmegye tanintézetei a legjobb szolgálatot igyekeztek tenni a lakosság javára, kötelességüket teljesítve, lelkiismeretes és példás munkával.

A katolikus püspöki kar augusztus elsejei körlevélben – amelyet az ország valamennyi templomában felolvastak – a hívek legszentebb közügyének nevezte a munka nélkül maradt négy és fél ezer szerzetes

támogatását. A szeptemberi körlevél már arra hívta fel a szülők figyelmét, hogy a marxizmus kérlelhetetlen ellensége a vallásnak, és a hitélet teljes felszámolására törekszik, aminek része a keresztény hit kiűzése az iskolákból, és noha még lehetőség nyílik a heti kétórás hitoktatásra, de minden bizonnyal további támadások is lesznek, tehát a szülőknek fel kell készülniük arra, hogy gyermekeik vallásos nevelését a jövőben elsősorban a családban, illetve a templomban és az egyházközségekben biztosítsák.

Az iskolák államosítását követő hónapokban az apácákat fokozatosan még az egészségügy területéről is kiszorították, míg a férfi szerzetesek egy ideig missziók és lelkipályások tartásával hasznosítani tudták magukat, de 1950-től ez a lehetőségük is megszűnt, mert a hatóságok a vidéki településeken is üldözni kezdték őket, így sok esetben kitiltás várt rájuk azokból a helységekből, ahol jó kapcsolatot alakítottak ki az ott élő lakossággal.

Mindez szinte előjátéka volt a kommunista párt következő egyházellenes lépésének. Miután a szomszédos Romániában már 1949 nyarán, Csehszlovákiában pedig a következő év áprilisában felszámolták a szerzetesrendeket, a budapesti kormány is hasonlóképpen cselekedett. Ennek nyitányaként több hullámban egyszerűen kitelepítette az ország határvidékein élő szerzeteseket, akiket még engedélyezett rendházakba zsúfoltak, de a nyár végére már törvénybe foglalták, hogy négy kivétellel valamennyi rendtől megvonják a működési engedélyt. Az 1950/1951-es tanévtől kezdődően már csak a piaristák, a bencések, a ferencesek valamint a Miasszonyunkról Nevezett Szegény Iskola-növérök oktathattak Magyarországon rendszerint 2-2 gimnáziumban, de ott is csak korlátozott létszámmal.

Vincze András

Világvándor Sándor

(Mese Kőrösi Csoma Sándorról)

Réges-régen, na jó, nem is olyan régen, csak száz meg száz esztendővel ezelőtt, élt egy szegény székely legényke a háromszéki Kőrösön. Ezt a mosolygó fekete szemű legénykét Csoma Sándornak hívták. Sándor nagyon szeretett barangolni, nem is tudta senki legyőzni a gyaloglásban. Mintha soha nem fáradt volna, úgy ment dombról dombra, fel és le, telve óriási kíváncsisággal, hogy vajon mi lehet a domb mögött, majd azon is túl.

Egyszer annyit gyalogolt, hogy azt hitte, átért a Föld másik felére, amikor valaki rászólt:

– Hová, merre, te gyermek, Zabolára vagy Torjára?¹

– No, csak nem jutottam olyan messzire – döbönt rá Sándor. – Sokat kell még erősödnöm, de mihelyt nagyobb leszek, nyakamba veszem a világot! Addig megyek, amíg Ázsiába nem érek, s ott is magyar szóra lelek.

Így táplálta lelkében a nagy vándorút tervét. Esztendőre esztendő jött, Sándor szorgalmasan tanult, sok nyelvet megismert. Pusztá földön hált, alig evett-ivott, hidegben-melegben sosem panaszkodott. Csodálták diáktársai, de még tanárai is. Aztán amikor jól megemeresedett, nyakába kanyarintotta tarisznyáját, kezébe fogta vándorbotját, s gyalogszerrel nekivágott a nagyvilágnak. Hiába marasztalták, ijesztgették, ő bizony elindult messze napkeletre, eleink felkeresésére.

Az úton sok veszély leselkedett rá, de Sándor kitartóan ment, mendegélt, mindig előre, mindig messzebb. Több ezer kilométert tett meg, ismeretlen tájakon és országokon át, amikor megérkezett a Himalája-hegyláncához. Ha hiszitek, ha nem, ezek még a székelyföldiekénél is magasabb hegyek. Örök hóspika fedi fejüket, még a szem is belefárad a tetejük keresésébe. Errefelé van minden hegyek leghatalmasabbika, a Csomolungma.²

Sándornak tetszett ez a név:

– Biza hasonló csengésű, mint az én nevem – mosolyodott el.

Föltámadt benne a vágy, hogy megismerje e vidék különös lakóinak nyelvét.

– Kikutatom a tibeti nyelv titkait – határozta el magában –, s utána indulok csak tovább. Estére járt, amikor egy kopár hegyre épült gompához³ ért. Gondolta, ide bekérezkedik. Egy láma⁴ sietett eléje. Köszönti Sándor illendőképpen, és mondá:

– Kérlek, láma, engedd meg, hogy itt maradhassak, amíg megtanulom tőled a tibeti nyelvet!

– Látom, minden eszed-kedved a tanulás, gyere beljebb! – fogadta barátsággal a láma.

Sándor ezután a láma segítségével tanult, gyűjtötte a szavakat egyre-másra. A kolostorban mindenki tisztelte akaraterét, kitartását. A legnagyobb hidegben is tűz melege nélkül kucorgott kis cellájában, s bújt a könyveket reggeltől estig, pihenés nélkül. Keze majd megfagyott, amikor a bundából kivette, hogy lapozni tudjon. Sok-sok ezer szót írt így össze.

– Gyűjtöm a szavakat, telnek a lapjaim, s fogynak a napjaim! – szomorodott el Sándor. Van értelme a munkának?

Aznap egy érdekes könyv került a kezébe. Titkos leírás egy csodálatos drágakőről, amely a Türkiz-hegy gyomrában, egy lótuszvirág kelyhében rejlik. A lámához fordult:

– Mondd, hol találok ezt a lótuszvirágot?

– Hej! – ingatta fejét a láma –, messze van az a kincs, de hogy merre, azt meg nem mondhatom. Egyedül kell megtalálnod!

Elindult Sándor a lótuszvirág keresésére. Ment, amerre a lába vitte. Nemsokára egy veszedelmes hágónál találta magát. Minden irányból sziklaskadékok vették körül. Nem tudta, merre induljon, ezért leült gondolkodni és enni valamit. Éppen egy marék árpapuliszkát vett elő tarisznyájából, amikor sívító füttyszót hallott. Honnét, honnét nem, egy mormota állt előtte:

– Adj ennem, vándor! – kérte a mormota.

– Adok én szívesen! – mondta Sándor, és megosztotta vele kevés eledelét.

– No, te vándor, tudd meg, én vagyok ennek a hágónak az őre, s amiért elűzted gyomrom éhségét, átvezetlek téged a hágón. Gyere hát utánam!

Nyaktörő lépcsőfokokon, szűk szikla-párkányokon vezetete Sándort a mormota, mígnem kijutottak egy nagy köpusztaságra. Se szélét, se hosszát nem lehetett látni. Kő és kő mindenütt.

– Innen már egyedül kell továbbmenni! – szólt a mormota, és eltűnt egy sziklahasadékban. Sándor nekivágott a lakatlan, sivár vidéknek. Sokaig ment, de mentől közelebb hitte a kötenger végét, az egyre jobban távolodott tőle. A Himaláján lakó Szélkirály épp arra hajtotta ménését, s mérgesen tekintett le a betolakodóra. Haragosan rázúdult a pusztaságra, tépte, cibálta Sándor köntösét. Sándort azonban keményre edzette az otthoni viharos keleti szél, a jéghideg Nemere, ami sokszor végigseperett kicsiny faluján. Összehúzta magán köntösét, s minden erejével megkettőzte lépteit.

– Megdermeszhetném fagyos leheletemmel, de ilyen szívós embert még nem láttam! – fújta ki magából dühét Szélkirály.

– Hé te, csiling!⁵ – süvített rá Sándorra –, látom, messzire akarsz jutni, de alig haladsz! Itt vannak a széllovaím, válassz közülük magadnak!

Sándor megköszönte Szélkirálynak a segítséget, megsarkantyúzta szélparipáját, és sebesen elnyargaltak a hegyek felé.

A táj, amerre mentek, egyre zordonabbá vált. Egy hatalmas jégtükrőre fagyott tóhoz értek. Széllova itt megrázta magát és köddé vált.

Csikorgó léptek közeledtek, s egy jégpáncéllal borított lovag állt előtte:

– Küzdjünk meg! – recsegte ridegen.

– Rendben, de előbb mond meg, ki vagy, és miért haragszol rám – kérdezte bátran Sándor.

Jégpáncél lovag elmesélte, hogy örök jégruhában kell járnia, mert elvarázsolta őt a Türkiz sárkány, akit szolgálnia kell időtlen-időkéig. Senkit nem engedhet innen élve tovább.

– Harag nem old fel haragot, a szeretet mindent felold!⁶ – mondta Sándor.

Ekkor a jégpáncéllóvag szívénél a jég lassan olvadni kezdett. Eszébe jutott, hogy erre tanította szeretett édesanyja is gyermekkorában. Amint jobban felengedett a jégpáncél, roppant egy nagyot, és lefolyt róla a jégpáncél.

– Hadd menjek veled – szólt hálással a lovag –, segítők leszek, hogy megleld Türkiz sárkány Azúrkék birodalmát!

Avval ketten indultak tovább a lótuszvirág keresésére.

Mentek hét nap s hét éjjel, amikor egyszeriben szétárult előttük a sziklavölgy s az

Azúrkék birodalomban találták magukat. Közepén ott emelkedett a Türkiz-hegy.

– Megérkeztünk – szólt a lovag –, itt lakik a Türkiz sárkány, de ha kedves az életed, bé ne merészkedj!

– Ha már idáig eljöttem, ejszen bemelegyél! – mondta Sándor, és botjával háromszor megdöngötte a hegyet. Nem telt bele egy lélegzetnyi idő, s rettentő robajjal kirontott Türkiz sárkány:

– Hogy merészsélz álomban zavarni, diribdarabra tépdellek!

A lovag felemelte kardját, hogy lesújtson a Türkiz sárkányra, de Sándor megállította:

– Emlékszel, lovag? Harag nem old fel haragot, a szeretet mindent felold!

Türkiz sárkány ezt hallva nyomban ráébredt, hogy ő csupán egy kincset őrző és nem emberevő sárkány. Nagy mennydörgéssel felszállt a magasba és eltűnt az azúrkék égbolton. A lovag kardjával rést hasított a sziklába, amelyiken Sándor épphogy befért.

– Kísérjen szerencse! Már nem vagyok adósod! – búcsúzott el a lovag.

Sándor megköszönte a segítséget és belépett a szikla nyílásán. Haj, láss csodát, a hegy gyomrában minden csupa csillogás, drágakő volt, de Sándort nem érdekelte semmilyen kincs, csak a kék lótuszvirágot kereste. A hegy legbelső üregében bukkant rá. Ahogy megérintette, csilingelve kinyíltak a szirmok. Fénylő betűk kezdtek kiáramlani kelyhéből. Gyönyörű színekben, szemképráztatóan. És ekkor Sándor megértette, hogy a legnagyobb kincs, amit annyira keresett, nem más, mint a betű, a szó. A kincs a nyelvben lakozik!

Boldogan tért vissza a lámakolostorba és újra hozzáfogott a tibeti szavak gyűjtéséhez.

Szótárt készített, hogy ez a különleges nyelv mindenkihez eljuthasson. Kőrösi Csoma Sándor minden idők egyik leghíresebb nyelvudósa lett.

Rövid volt a mesém, de hosszú volt az út, amit Világvándor Sándor megtett. Ő bizony hetedhet országon is túl járt. Szegény székely legényként indult útnak, mégis hatalmas gazdagságot hagyott ránk, öregbítve hírünket a nagyvilágban.

Az én mesém is ott volt a kék lótuszvirágban.

Szöveg és rajz: Belle Orsolya

¹Zabola és Torja Kőröshöz közeli települések.

²Csomolungma: a világ legmagasabb csúcsa, 8848 méter, nevének jelentése: „a Föld istenasszonya”.

³gompa: tibeti kolostor.

⁴láma: tibeti főpap.

⁵csiling: idegen (tibeti nyelven).

⁶Buddha-idézet.

Ez a legfontosabb!

Amikor Konfuciuszt megkérdezték, mit tenne először, ha őt biznák meg egy ország irányításával, ezt válaszolta: „*Először bizonyára kijavítanám a nyelvet.*”

A kérdező zavarba jött. „*Miért?*” – kérdezte.

„*Ha a nyelv nem helyes – válaszolta Konfuciusz –, akkor amit mondanak, azon nem a mondottakat értik; amikor nem azt értik, amit mondanak, akkor nem teszik meg, amit meg kell tenni; amikor nem teszik meg, amit meg kell tenni, az erkölcs és a művészet megromlik; amikor az erkölcs és a művészet megromlik, az igazságszolgáltatás téves irányban halad, az emberek reménytelenül összezavarodnak. Tehát semmi önkényességnek sem szabad lennie abban, amit mondunk. Ez a legfontosabb.*”

(Forrás: William L. Rivers – Cleve Mathews: *Médiaetika, Az erkölcs gyökerei című fejezet, 25–26. old., Bagolyvár Könyvkiadó, Budapest, 1999*)

A magyar nyelv napja

November 13-át a Magyar Országgyűlés 2011-ben nyilvánította a magyar nyelv napjává, lehetővé téve, hogy évente egyszer a közfigyelem a magyar nyelvre, kulturális örökségünk és nemzeti identitásunk alapjára irányuljon.

Az Országgyűlés 2011. szeptember 26-án fogadta el a magyar nyelv napjára vonatkozó határozatot, annak emlékére, hogy 1844-ben V. Ferdinánd magyar király ezen a napon szentesítette a magyar nyelvet hivatalossá.

1844-ben az Országgyűlés kimondta, hogy a törvénycikk értelmében minden törvényt magyar nyelven alkotnak, az országgyűlés nyelve magyar, az ország teljes területén a hivatalok magyar nyelven kötelesek az ügyintézését végezni, minden iskolában magyar nyelven történik a tanítás. A törvényhozással párhuzamosan megkezdődött a magyar nyelv átalakításának vitája is. A törvény megszületését joggal nevezhetjük a reformkor egyik legnagyobb győzelmének.

Az Anyanyelvpolók Szövetsége korábban, 2009 óta április 23-án tartotta anyanyelvünk ünnepét, miután 2008-ban azon a napon nyílt meg a Magyar Nyelv Múzeuma Borsod-Aba-

új-Zemplén megyében, a Sátoraljaújhelyhez tartozó Széchalmon, reformkori nyelvújítónk, Kazinczy Ferenc egykori lakóhelyén, a Kazinczy Emlékkertben, amelyet 2017. szeptember 8-án avattak történelmi emlékhellyé.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Anyanyelvpolók Szövetsége közös kezdeményezésére született országgyűlési határozat nyomán 2011 óta a november 13-i ünnepnap az egész Kárpát-medencében lehetőséget teremt arra, hogy a magyar nyelvet évente legalább egyszer középpontba állítsuk.

Az uráli nyelvcsaláddhoz tartozó magyar nyelv írásbelisége a XI. századtól folyamatos, bár 1844-ig a latin volt a hivatalos nyelv Magyarországon. Jelenleg a magyar anyanyelvűek létszámát a világon 14-15 millió körülire becsülik.

A magyar nyelv napja Magyarországon évről évre alkalmat ad az oktatási, tudományos és kulturális intézményeknek, a médiának, az anyanyelvpolóval foglalkozó civil szervezeteknek a magyar nyelv megünneplésére, a hagyományörzéssel kapcsolatos rendezvények megtartására és újabb kezdeményezések, mozgalmak elindítására.

Reményik Sándor:

Az Ige

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
És áhitattal ejtsétek a szót,
A nyelv ma néktek végső menedéketek,
A nyelv ma tündérvár és katakomba,
Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek!

E drága nyelvet porrá ne törjétek,
Ne nyúljon hozzá avatatlanul
Senki: ne szaggassátok szirmait
A rózsafának, mely hóban virul.
Úgy beszéljen ki-ki magyarul,
Mintha imádkozna,
Mintha aranyat, tömjént, mirhát hozna!

És aki költő, az legyen király,
És pap és próféta és soha más.
Nem illik daróc főpapi talárhoz,
S királyi nyelvhez koldus-dadogás.

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,
Vigyázzatok: a nyelv ma szent kehely,
Ki borát issza: *Élet* borát issza,
Előre néz s csak néha-néha vissza –
S a kelyhet többé nem engedi el!

Magyarok a múltból

Gróf Klebelsberg Kuno

Gróf Klebelsberg Kuno kiemelkedő kulturális tudománypolitikus, a Bethlen-kormány legendás vallás- és közoktatásügyi minisztere 1875. november 13-án született az Arad vármegyei Magyarpécskán. A XX. század első felében a magyarság eddigi történetének legnagyobb veszteségéből igyekezett felrázni az országot, segítette visszaadni jövőbe vetett hitét. 1923. november 3-án elmondott beszédében így fogalmazott: „*Annak a biztos reményemnek adok kifejezést, hogy ma, midőn a legnehezebb időn túlestünk, és a magyar nemzet kálváriatúdjának nagyobbik részét már megtette, az előttünk álló rövidebb*

úton leroskadni nem fogunk, s meglesz az államban és a társadalomban a szükséges erő és áldozatkészség arra, hogy a bennünket megelőzőt nagy nemzedékektől átvett kulturális kincseket a jövő nemzedéknek átadhassuk.”

Gróf Klebelsberg Kunót semmiféle anyagi érdek nem fűzte a miniszteri székhez, mégis, mintha egész életében arra készült volna. Dacára annak, hogy Trianon után az ország a rá kivetett hadisarcot nyögte, az akadémikusból lett miniszter népközlai programja keretében 1922 és 1931 között

mintegy ötezer tanyai iskolát építtetett, reformálta az alsó és a középiskolai oktatást, bevezetve a reál gimnáziumot, Szegeden, Debrecenben és Pécsen megteremtette a felsőoktatás korszerű műhelyeit, befejezte a szegedi fogadalmi templomot, a tudósutánpótlás biztosítására megszervezte a Collegium Hungaricumokat, amelyek máig is működnek Európa fővárosaiban, egyetemen tanított, tudományos munkát végzett, s a sort itt csak megszakítani lehet, befejezni nem.

„*Mert miből fakadt mindaz, amit tettem? Egy politikai alapmeggyőződésből, abból, hogy mostani helyzetünk javulását, sorsunk jobbra fordulását csak attól várhatjuk, hogy művelődési téren fajsúlyosabbak leszünk, s hogy ezt a világ irányadó nemzeti elismerjék...*” Azután így folytatta: „*...küzdjek azért, hogy a nemzet minél szélesebb rétegeit hassa át az a végzetserű meggyőződés, hogy lenni és művelődni, vagy nem lenni, ez nálunk teljesen egyértelmű!*” – jelentette ki a töle megszokott határozottsággal a szegedi egyetem professzori karán 1931. október 5-én. Egy évvel később, 1932. október 11-én halálozott el betegség következtében.

(VG)

Árva Bethlen Kata

Betleni Bethlen Kata, a barokk korszak első irónői közül az egyik legismertebb Erdélyben, Bonyhán született 1700. november 25-én, Bethlen Sámuel (1663–1708) bethleni gróf, Kis-Küküllő vármegye főispánja, Marosszék főkapitánya, a nagyenyedi kollégium világi gondnoka és Borsai Nagy Borbála nyolc gyermeke közül a hetediként. Nyolcéves volt, amikor az édesapja meghalt. Édesanyja második férje, Haller István is meghalt két esztendő múlva, s ekkor a nehéz helyzetben levő özvegy Kata leányát kedvenc mostohafiához, a katolikus Gróf Haller Lászlóhoz kényszerítette feleségül (1717. szeptember 11-én). Bethlen Kata tizenkilenc éves volt, amikor harmadik gyermekét várta és amikor 1719. június 1-jén férje, Haller László is meghalt. Három és fél évet töltött özvegy-ségben, amikor is saját választásából 1722. május 26-án házasságot kötött az özvegy Gróf Teleki József

iskolákat támogató, tanítómestereket segített, az iskolákban tankönyvekről gondoskodott. Bőkezűen adományozott a nagyenyedi kollégiumnak és diákjainak. Ajtai (Abod) Mihályt és Bod Péter leideni tanulmányait saját költségén támogatta. Bod Pétert 26 éven keresztül pártfogolta, udvari lelkészének és könyvtárosának is felfogadta. Saját könyvtárát, amely 275 írótól 512 művet tartalmazott, halálát megelőzően a nagyenyedi kollégiumnak hagyományozta. Szaktekintélye volt a hízművészetnek, udvarában hízműhelyt rendezett be, ahonnan sok egyházi jellegű hízművészet maradt, a világi jellegűek leírásából ismertek. Árvaiakat fogadott magához, akiket kézimunkázásra és gazdasszonykodásra tanított. Háza valóságos növeldeként, árvaintézetként működött, bírálta a leánynevelés korabeli hiányosságait is.

1751-ben Szebenben jelent meg *Védelmes, erős pais* című vallásos szellemű könyve. Önéletrajzi írása, a *Gróf Bethleni Bethlen Kata életének magától való rövid leírása*, amelyben vallása miatti küzdelmeit részletezi 1744-től haláláig, a magyar emlékiradalom művészi alkotása. Szadecky Lajos Bethlen Katának 1723–1759 között írt, 227 eredeti levelét találta meg és adta ki 1922–1923-ban; ezek közül 54 levelet Bethlen Kata saját kezűleg írt, további 176-ot tollba mondott. Életről Németh László drámát írt. Fogarason halt meg 1759. július 29-én. Ravatálánál a búcsúbeszédet Bod Péter mondta; verses szavakban jellemezte kegyes patrónáját, aki élete minden megpróbáltatásában a hitből merített erőt: „*Teste e kő alatt gróf Bethlen Katának / Lelke szent kezében vagyon Jézusának, / Kiben hitt és tartott megváltó urának, / Magát alázatos hív szolgálójának.*” A tudós-lelkész ezt is megfogalmazta: „*Élete másoknak példa és világos tükrök.*”

Józsa Judit kompozíciójában a nagyszony korabeli faragott erdélyi lánán ül. En-

nek hátulján felfedezhető a címere is. A kor divatjának megfelelően magyar vállban és hátrafésült, kontyba tűzött hajviseletben látjuk. Kezeit keresztbe téve mellkasán nyugtatja. Ikonográfiai szempontból ez a kéztartás a *Vir dolorum* ikonográfiájának felel meg. „*Az a nő, aki tragikus sorsa ellenére*

önzetlenül segítette, támogatta népét, méltó módon érdemli meg a Fájdalmas Szűz Mária ábrázolásának testtartását” – írja róla az alkotó. (A szöveg Józsa Judit leírása és más források alapján készült.)

A képen *Józsa Judit Árva Bethlen Kata* című alkotása látható. Fotó: Gedai Csaba

Monodrámá 85 percen

Kocsis István monodrámáját utóbb Meister Éva, a Magyar Művészetért Ex Libris-díjas színművésznő, a Magyar Kultúra Lovagja cím birtokosa vitte színre. A mű a korában nagy műveltséggel rendelkező első önéletrajzi műről, Gróf Bethlen Katáról szól, aki példát mutat századokon át, hogyan kell egyes gerinccel megállni, még ha farkasok között is. A drámával a szerző és az előadóművész e vizontagságos élet által az erdélyi magyarság hatalommal szembeni küzdelmének állít emléket.

Meister Éva így vall: „*Abban a dél-erdélyi szörványközségben születtem, ahol Bethlen Kata is élt, ahol áll a család kastélya, amelyben iskola van. Olthévíz a mostani neve, de Bethlen Kata idejében csak Hévíz volt. Oda, abba az iskolába jártam én is kisiskolásként, majd abba a templomba, amit ő építtetett és ahol Bod Péter volt az első lelkész. Foghattam kezemben az általa készített ezüst- és aranyzászlal terítéket, amelyeket Erdély területén lévő református egyházközségek részére szőit, varrt a falusi asszonyokkal együtt. Fogarasi születésű édesapámnak köszönhetően, aki felhívta a figyelmemet még gyerekkoromban, láthattam sírját a fogarasi templomkertben. A hely szelleme, ahol ez a gerinces, küzdő, konok asszony megfordult, engem is elvarázsolhatott, és úgy érzem: megszólítottam.*”

Mandics György költő, író, újságíró, esszéíró így méltatta a darabot: „*Szerencsésnek mondhatom magam, mert láttam annak idején az Árva Bethlen Kata első előadását Balogh Évával a címszerepben, s ez egy életen át megmaradt bennem. Kocsis műve, ekkor derült ki, hogy talán egyetlen világirodalmi szintű drámai mű, aminél többet ember aligha mondhat el ember és Isten kapcsolatáról, az Istennel szembeni lázadásról, amit meg lehet élni a hit keretein belül. Most, szerencsés véletlen révén megismerhettem Meister Éva előadását is, amely igazi remekmű, a tökéletes azonosulás mintaképe. A színésznő el tudja hitetni, hogy kislány, hogy férjét szerető, majd férjével háborúzó, majd azt gyűlölő asszony, de legfőként hívő, aki hitét a legfelső fokon éli meg. Hangja, játéka minden regiszterben bámulatos, felkavaró katartikus élményt nyújt, mely túlhaladja a legendás ösbemutatót is, főként abban, hogy alkata s megjelenése oly hitelesen idézi az ősi erdélyi nagyszonyok modelljét. Nagy kár, hogy nem a Nemzeti Színházban megy ez a műsor folyamatosan, s nincs tudtommal egy tévéfilm, mely megörízné ezt a jövődönnek. Mert szegény lesz az a kor, amelyik nem fogja ezt látni, hallani.*”

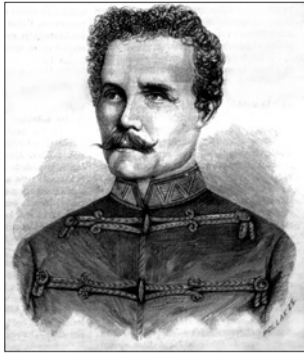
A darab jelenleg is szerepel a művésznő repertoárján. (A fénykép a budapest-nagytétényi református templomban készült.)

Magyarok a múltból

Gábor Áron

Gábor Áron, az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc legendás ágyúöntője és tüzértisztje 1814. november 27-én született Berecken, székely határőr-családban. A helyi alsóiskola után a gimnáziumot Csíksomlyón a ferenciekénél végezte, majd bevonult katonának. Kézdivásárhelyen a 2. számú székely határőrezrednél szolgált katonaként. Innen Gyulafehérvárra küldték, ahol „pattantyús” (ágyúkezelői) kiképzést és káplári rangot kapott. 1840-től az 5. pesti tüzérezredhez állt be, később Bécsben az ágyúgyárban szolgált. Továbbszolgálati kérelmét nem fogadták el, ezért leszerelt, majd 1842-ben öccse helyett újra bevonult, de nem sikerült elérnie, hogy továbbképezzék, ezért 1846-ban újra, ezúttal végleg leszerelt. Gyulafehérváron szerzett tüzérségi ismereteket, Budapesten és Bécsben katonai műszaki előadásokat hallgatott. Közben az asztalosmesterséget is kitanulta, bútorokat készített és még egy szárazalmot is. Az ágyúöntés lehetőségét már az 1848. október 6-án tartott Székely Nemzeti Gyűlésen felvetette, az ellenállás mellett döntő gyűlés azonban nem vette komolyan a javaslatot. Az ötlet Sepsiszentgyörgyön került újra elő, amikor Puchner császári tábornok feltétel nélküli megadásra szólította fel a várost. Az összehívott népgyűlés november 12-én megfelelő fegyverek hiányában már-már a megadás mellett döntött, amikor Gábor Áron felajánlotta, hogy a fülei hámban ágyúkat gyárt, és a maga öntötte ágyú torka elé áll, ha a próbálövessel nem talál célba. Szavait a székelyek nagy lelkesedéssel fogadták. Az ágyúkat ki is öntötte a Magyarhermány melletti Bodvajon. Először november 30-án, a hídvégi csatában használták, és a székelyek megnyerték az ütközetet. Puchner azt hitte, hogy a székelyeknek francia tüzérsége került. Az első ágyú neve Jókai Mór cikke szerint Jancsi volt.

A bodvajai kohót az osztrák hadsereg 1848 decemberében feldúlta, ezért Gábor Áron Kézdivásárhelyen folytatta az ágyúöntést, Túróczi Mózes rézműves műhelyében. A tüzekeket is ő képezte ki, főleg kézdívásárhelyi diákok közül. 1849. március 24-én Bem József tüzéror-nagynak nevezte ki. Májusban Debrecenbe, a kormány székhelyére küldték, ahol Kossuth Lajos a székelyföldi hadigyárak igazgatójának nevezte ki, a kézdívásárhelyi gyárnak pedig hatvanezer forintos segélyt utalt ki. Egyes források szerint 70, mások szerint 93 ágyút öntött összesen. 1849. július 2-án a kőkösi csatában, a háromszéki önvédelmi erők és az orosz cár csapatai közötti tüzérségi összecsapásban vesztette életét, amikor bal mellén hatfontos ágyúgolyó taláta el. Testét először Uzonban hantolták át, a harcok végén került a közeli Eresztvénybe. Végso nyughelyre a református templom kertjében talált.

(Vö.: Kispesti Gábor Áron Általános Iskola)

Rejtvény a Tamási Áron 125 Emlékévből (2.)

Mint korábban már jeleztük, az *Életünk* újság szerkesztősége és kiadóhivatala, a Misszió Média Kft. is csatlakozik a Tamási Áron 125 Emlékév célkitűzéseinek elérését segítő törekvésekhez, mégpedig a *Játszva tanulás: online szabadulószo-ba, online kvíz és online keresztrejtvény-sorozat* című kezdeményezés megvalósításával. Az év hátralévő részében a keresztrejtvényekből emelünk ide néhányat. A rejtvényeket Fülepné Sziblik Mónika projektvezető készítette. A program együttműködő partnere a Tamási Áron 125 Emlékévet lebonyolító Magyarország Háza.

Vízszintes: 1. Tamási Áron regénytrilógiájának első része. 15. Európai főváros. 16. Üres ler! 17. Szerp angolul. 18. Illa berek, nádak ... 19. Útbaigazítás. 22. Éneklő szó. 24. Becézett férfinév. 26. Fás terület. 27. Marosi Tamás. 28. Becézett Attila. 29. Kanadai város. 31. Ritka afrikai férfinév. 33. Kettőzve édesség. 34. Szöglet. 35. Romániai mellékfolyó. 36. Város Szlovákiában. 40. Száradt. 42. Bútorbolt-hálózat. 44. Központi Statisztikai Hivatal rövidítése. 45. Köröm anyaga. 47. ... Róbert, magyar énekes, az R-GO frontembere. 50. Kutyaház. 51. Éles hangon kiáltó. 54. Zambia, Spanyolország és Németország autójelzése. 55. Db. 58. Szentkép. 59. Tamási Áron regénytrilógiájának harmadik része. 65. Móni feje! 66. ... szelleme, XVI. Benedek pápa könyve. 67. Néma béka!

Függőleges: 1. Tamási Áron regénytrilógiájának második része. 2. Bánat. 3. Férfinév. 4. Női név. 5. Üdítőmárka. 6. Egyetemi vezető. 7. Este fele! 8. Gél, lakkfajta. 9. Eltávozott vele. 10. Magyar multinacionális vállalat. 11. Ingyen. 12. Határozórag, a -ből társa. 13. Elcsodálkozott. 14. Egykori olasz labdarúgó. 20. Alumínium és nitrogén vegyjele. 21. Germánium vegyjele. 23. Becézett férfinév. 25. Vasaló angolul. 30. Okozat párja. 32. Balatonparti üdülőváros. 34. Elmesport. 35. Összejövétel. 37. Becézett Erzsébet. 38. Olaszország és Horvátország autójelzése. 39. Satuban tart. 40. Argon vegyjele. 41. ... harca, népszerű filmsorozat. 43. ... a páva, mint a pulyka. 46. Formájú. 48. Ötlet. 49. Idegen női név. 52. Római 2. 53. Ruházat összekapcsolására használjuk. 56. Becézett Aranka. 57. Szórakozóhely. 60. Páratlan lenn! 61. Ez a nap. 62. Bulgária autójelzése. 63. Antall Imre. 64. Nógató szócska.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15								16		17			
		18					19	20		21			
22	23		24			25		26				27	
28			29			30				31	32		
33			34							35			
		36		37	38			39	40				41
42	43		44				45		46				
47		48				49		50			51	52	53
54					55	56			57		58		
59			60		61					62	63	64	65
					66								67

A Tamási Áron 125 Emlékévhöz kapcsolódó további keresztrejtvények a www.tamasiaronjatekok.hu, a www.eletunk.net és a www.kalejdoszkofoolyoirat.eletunk.net oldalakon érhetők el.

A helyes megfejtéseket 2022. december 31-én tesszük közzé a www.tamasiaronjatekok.hu, a www.eletunk.net, a www.kalejdoszkofoolyoirat.eletunk.net és a www.magysaghaza.net oldalakon.

(Szerk.)

Gróf Teleki Sámuel (utazó)

Gróf Teleki Sámuel felfedező, afrikanista, fotográfus, országgyűlési képviselő, a Kenya északi részébe indult első európai expedíció vezetője 1845. november 1-jén született Sáromberkén, a neves erdélyi Teleki család református ágának leszármazottja. Középiskoláit magánúton végezte, a debreceni református kollégiumban érettségizett 1863-ban jeles eredménnyel. Felsőfokú természettudományi tanulmányokat a göttingeni és a berlini egyetemen folytatott. Göttingenben az állam- és gazdaságtudományi fakultációra járt, de tanult ásványtant, geológiát, földrajzot és csillagászatot is. Az egyetem után katonai szolgálatba lépett, majd 1881-től országgyűlési képviselő volt. Ekkor ismerkedett meg Rudolf trónörökösrel, aki élénk figyelemmel kísérte a kor földrajzi felfedezéseit. A Rudolfal tett közös vadászatok a Görgényi-havasokban érlelték meg benne a gondolatot egy egzotikus vadászexpedícióról. Az afrikai utazás eredeti célja a vadászaton kívül a Kilimandzsáró megmásítása volt. Valószínűleg Rudolf sugallta az ötletet, hogy a vadászaton kösse össze Kelet-Afrika akkor még ismeretlen tájainak, Baringó-tótól északra elterülő vidékeinek felkutatásával. Teleki gazdagon felszerelt expedícióval indult útnak 1887-ben. Afrikának olyan, addig ismeretlen területeit járta be, ahol előtte még európai utazó nem járt, és a térképen fehér folt volt. Jelentős mértékben gyarapította az emberiség Afrikára vonatkozó konkrét ismereteit. Ő fedezte fel és nevezte el Rudolf trónörökösről a Rudolf-tavat és Rudolf feleségéről, Stefánia belga hercegnőről a Stefánia-tavat. Életművét a megismerés vágya és a tudásszomj jellemezte. Afrikai munkássága példamutató lelkesedést, bátorságot, áldozatkészséget, a tudomány iránti fogékonyságot bizonyítja. 1894-től a Magyar Tudományos Akadémia tagja volt. 1916. március 10-én halt meg Budapesten.

(vö.: lazarus.elte.hu)

Gróf Teleki Sámuel (kancellár)

Széki Gróf Teleki Sámuel erdélyi kancellár Gernyeszegen született 1739. november 17-én. Gróf Teleki Sándor (1679–1754) tordai főispán, guberniumi tanácsos és Petki Nagy Zsuzsanna fia, a nagy Teleki Mihály (1634–1690) unokája. Kilencéves volt, amikor édesanyját elvesztette. Gyermekéveit a Fehér megyei Celnán töltötte. Édesapja mellett korán bekapcsolódott a család gazdasági ügyeinek intézésébe, emellett latint, hittant tanult és természettudományos oktatásban is részesült. Az apa 1754-ben bekövetkezett halála miatt Teleki Sámuel tanítatása tizenöt éves korában abbamaradt. Három év múlva azonban utazási engedélyért folyamodott Mária Teréziához, hogy külföldi tanulmányokat folytathasson. Az 1759. november 7-én megkezdett utazás kezdetén az anyanyelvén kívül még csak latinul tudott, hamarosan azonban elsajátította a német és a francia nyelvet is. Bazelben, Hollandiában, Párizsban tanult. Hazatérta közben felkereste a városok tudósait, könyvkereskedőit és könyvtárosait. Addigra már szakértő bibliofilá képezte magát és számos könyvet vitt magával, amelyek később a marosvásárhelyi téka alapját képezték.

1763. november 17-én tért haza, sárdi birtokán telepedett le. 1765-ben eljegyezte Bánffy Ágnes, azonban a leány apja, Bánffy Dénes megakadályozta a református főúr és az apja katolikus vallására térített lány házasságát. 1770. február 19-én nőül vette Gróf Iktári Bethlen Zsuzsannát, Bethlen Domokos és Wesselényi Mária lányát. Házasságukból kilenc gyermek született, de közülük csak hárman (Domokos, Mária és Ferenc) érték meg a felnőttkort.

Királyi kamarási, főispáni, erdélyi kormányzó tanácsosi, belső titkos tanácsosi, királyi biztosi, főispáni helytartói, főkapitányi helyettesi, magyar alkancellári, erdélyi főkancellári hivatali elfoglaltságai mellett egész életén át gyűjtötte a könyveket, amelyeket a közhasználatára szánt. Erre a célra alakította ki a marosvásárhelyi gazdag Teleki-könyvtárt, amely már 1816-ban 36 ezer kötetet foglalt magában. „Semmi sincsen inkább szívemen, mint Gyermekeimnek, `s Bibliothecannak állapotok; azokban kívánok holtom után élni, és Hazámnak szolgálni” – vallotta. Teleki Sámuel érdeme Janus Pannonius műveinek első kritikai kiadása is, amelyhez egykorú kéziratokat és tizenhárom másik kiadást vetett össze. (A kétkötetes munka 1784-ben Utrechtben jelent meg.) A Szent István-rend nagykeresztje, a göttingeni, varsói, jénai tudományos akadémiák tiszteletbeli tagja volt. Bécsben halt meg 1822. augusztus 7-én.

Pihenjen Tihanyban a Dália Apartmanban!

A Dália Apartman szeretettel várja a Tihanyba látogatókat! A Major utca 21. szám alatt lévő két, panorámás tetőtéri apartmant egyenként hálótér, nappali, saját, zuhanytálcás fürdőszoba és jól felszerelt amerikai konyha alkotja; mindkettő 2-4 fő befogadására alkalmas. Wi-Fi rendelkezésre áll, az apartmanok légkondicionáló berendezéssel felszereltek. A szobák a Belső-tóra néznek. A kertben hinta, csúszda és kis faház várja a gyermekeket, kerti sütőgömb pedig a felnőtteket. (Kisállat nem vihető.) A szállásadók igény esetén borkóstoló programot biztosítanak helyi pincéjükben.

A ház 5 percre található a központtól és a Belső-tó is 5 perces sétával közelíthető meg. Parkolni a térévezett udvarban lehet.

Keresse a Dália Apartmant a +36-30/625-9734-es telefonszámon vagy a daliaapartman@gmail.com e-mail-címen!

Humorsarok

– Mondd csak, Öcsi! Született valaki nagy ember a falutokban?
– Bácsi kérem, eddig itt még csak csupa kisgyermek született.

– Mit csinál a svéd válogatott kapusa?
– Beáll a kapuba, s véd.

– Képzeld el, öt másodperc alatt futottam le a 100 métert!
– Hogy csináltad??
– Találtam egy rövidebb utat!

– Mit mond a futballbíró az üzenettrögztítőjére?
– A sípszó után hagyjon üzenetet...

Magyar szentmisék az európai diaszpórában

ANGLIA

London: Hungarian R.C. Chaplaincy / Szent István Ház, Ft. Csicsó János főlelkész; W5 4EA London, 62 Little Ealing Lane; Tel./Fax: +44-20/8566-0271; E-mail: hungarian.chaplaincy@btinternet.com; Web: www.szentistvanhaz.org és www.facebook.com/szentistvanhaz.london. Szentmise minden hónap 1. és 3. vasárnapján 11.30-kor. További misézőhelyek: Bristol, Cambridge, Luton, Manchester, South Croydon.

AUSZTRIA

Bécs: Wiener Ungarische Katholische Gemeinde / Bécsi Magyar Katolikus Egyházközség, Ft. Simon Ferenc esperes, főlelkész; A-1070 Wien, Döblergasse 2/30b; Tel.: +43-1/526-4972; E-mail: bmke@katolikus.at; Web: www.katolikus.at és www.facebook.com/KMEMWien. Új, ideiglenes szentmishelyszín: Am Tabor-plébánia, 1020 Wien, Alliiertenstr. 2. További misézőhelyek: Baden, Leesdorfer Hauptstr. 74., minden hónap második vasárnapján 16.30-kor és Bécsújhely, Szent Katalin-kápolna, Domplatz 1., minden hónap utolsó vasárnapján 17.00-kor.

Collegium Pázmáneum: Ft. Varga János rektor; A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14; Tel.: +43-1/319-1403; E-mail: collegiumpazmaneum@gmail.com; Web: www.pazmaneum.katolikus.hu. Előesti szentmise szombatoként 17.00-kor.

Burgenland, Kismarton: Vikariat für ungarische Belange, Ft. Pál László, Diözese Eisenstadt; A-7000 Eisenstadt, St. Rochus-Straße 21; Tel.: +40/676-880-708-346, +40/2682-777-346; E-mail: laszlo.pal@martinus.at; Web: www.martinus.at. Szentmise hónap 3. vasárnapján 11.00-kor, Franziskaner Kirche, A-7000 Eisenstadt, Josef Haydngasse 31.

Burgenland, Alsóór: Katholische Pfarramt, Ft. Gáspár Adalbert; A-7501 Unterwart 226; Tel.: +43-33/523-4108; vasárnapoként 9.45-kor.

Burgenland, Felsőór: Ft. Gáspár Adalbert; A-7400 Oberwart, Stenamangerstraße 13; vasárnapoként 8.30-kor.

Burgenland, Középpulya: Ft. Ghinari Johann; A-7350 Mittelpullendorf, Ungargasse 62; 1. és 3. szombaton 18/19 órakor.

Graz: Msgr. Molnár Ottó; Tel.: +43-316/6821-2421; E-mail: otto.molnar@laposte.net. Ft. Holló István; Tel.: +43-676/8742-6711; E-mail: istvan.hollo@graz-seckau.at. Szentmise minden vasárnap 17.00-kor, Kalvarienberg-Kirche, Kalvarienbergstr. 155., A-8020 Graz.

Innsbruck: Innsbrucki Magyar Katolikus Egyházközség, cím: Magyar Ház, A-6020 Innsbruck, Richard Wagner Str. 3., egyházmegyei megbízott: Hirschberger Raimond diakónus, világi elnök: Szabados Péter, elnökhelyettes: Szalai Benedek. E-mail: pepat@ikbnet.at. Szentmise minden hónap 2. vasárnapján.

Linz/Wels: Ungarnseelsorgezentrum der Diözese Linz, Ft. Szabó Ernő; A-4600 Wels, Herrenstr. 2.; Tel.: +43-732/341-175; E-mail: ernest.szabo@dioezese-linz.at. Mísehelyszínek: Linz, Guter Hirte (Jó Pásztor-) templom, Am Steinbüchel 31, A-4030 Linz, minden hónap 1., 3. és 5. vasárnapján és Wels, St. Stephan/Lichtenegg (Szent István-) templom, Königsederstr. 20, A-4600 Wels, minden hónap 2. és 4. vasárnapján.

Klagenfurt: Kapuziner Kirche; A-9020 Klagenfurt, Waaggasse 15., szentmise minden hónap utolsó vasárnapján 14.00-kor.

Salzburg: Szentmise havonta egyszer, 3. szombaton 17.00-kor az orsolyita templomban, A-5061 Salzburg, Aigner Str. 135. Érdeklődni: Bohuny István, tel.: +43-699/8172-1232.

BELGIUM

Brüsszel: Mission Catholique Hongroise, Magyar Ház, P. Havas István Sch.P.; 1050 Bruxelles, rue de l'Arbre Bénit 123; Tel.: +32-2/64-96-188, mobil: +32-487/614-063; E-mail: havas.istvan@piarista.hu; aumonieredesetrangers@skynet.be; Web: www.bmkk.be. Szentmise minden vasárnap 10.30-kor és 18.00-kor, 123 rue de l'Arbre Bénit, 1050 Ixelles és Église Sainte-Famille, Place de la Sainte-Famille, 1200 Woluw-Saint-Lambert. További misézőhelyek: Leuven; Liège, Abbaye Paix Notre-Dame des Soeurs Bénédictines, 54 boulevard d'Avroy, 4000 Liège, havonta egy alkalommal (szombat, 15 órakor) a Bencés Nővérek templomában.

CSEHORSZÁG

Prága: Prágai Magyar Katolikus Plébánia, Ft. Balga Zoltán; Telefon: +420-734-688-656; E-mail: info@katolikus.cz; Web: www.katolikus.cz és www.facebook.com/Prágai-Magyar-Katolikus-Plébánia-1769510549979963/. Mísehelyszín: Belvárosi Szent Henrik Templom, 110 00 Prága 1., Jindřiska 30.

FRANCIAORSZÁG

Párizs: Mission Catholique Hongroise / Párizsi Magyar Katolikus Misszió; F-75010 Paris, 42, rue Albert Thomas; Tel.: +33-1/42-086-170,

E-mail: missioncatholique@orange.fr; Web: www.magyarmisszio.info és www.facebook.com/Parizsi.Magyar.Katolikus.Misszio.

HOLLANDIA

Hollandiai Magyar Római Katolikus Egyházközségi Tanács; E-mail: hagai.magyar.katolikusok@gmail.com; Web: www.hollandiimagyarkatolikusok.net és www.facebook.com/EKT-hollandiai-magyar-katolikusok-119459806451156.

Amszterdam: Obrechtkerk, Obrechtstraat 30. NL-1071 KM Amszterdam.

Eindhoven: Sint Joriskerk, Sint Jorislaan 51, NL-5614 AA Eindhoven.

Hága: Hágai Magyar Katolikusok, Onbevekt Hart van Maria Kerk (Marlotkerk); NL-2594 CK Den Haag, Bloklandenplein 15. Facebook: www.facebook.com/HagaiMagyarKatolikusok.

Helmond: Pauluskerk, Paulus Potterstraat 2., NL-5702 CW Helmond.

Vianen: Vianeni Magyar Otthon, Panoven 17A, NL-4133 NG Langeweg, 145. sz. házzal szemben van a bejárat.

Wassenaar: Sint Jozefkerk, Van Cranenburchlaan 31. NL-2241 PJ Wassenaar (Parklaan 28 (kerk) / van Cranenburchlaan 31 (Pastorie); Tel.: 070-511-4262; E-mail: secretariaat@sint-jozefwassenaar.nl.

LENGYELORSZÁG

Vársó: Paweł Sobstyl atya papként tanult meg magyarul, ő végezte magyar miséket. Plébániáján, a Gyermekek Jézusról nevezett plébániatemplomban minden hónap második vasárnapján van magyar szentmise 15.30-kor.

LUXEMBURG

Ft. Lukács József és Havas István Sch.P., 8032 Strassen, 2 place des Martyrs. Havonta egy alkalommal.

MÁLTA

Naxxar, Santwarju Gesu Hniena Divina-templom. Évente háromszor van magyar szentmise (vasárnap 17.30-kor).

NÉMETORSZÁG

Augsburgi Egyházmegye: Ungarische Katholische Mission / Augsburgi Szent László Magyar Katolikus Misszió, Ft. Csibi Sándor; D-86152 Augsburg, Henisiusstr. 1.; Tel.: +49-821/3166-8960 vagy +49-821/3166-8961; E-mail: iroda@augmis.de; Web: www.augmis.de, www.augsburgimisszio.de, augsburgi-katolikusok.de. Misézőhelyek: Augsburg, St. MAX-templom, Franziskanergasse. 4.; D-87437 Kempten, St. Mang, Mariä Himmelfahrt-templom, Friedrich-Ebertstr. 1., Neuburg an der Donau.

Bamberg-Eichstätt-Regensburgi Egyházmegye: Dankó István atya (Amberg). Misézőhely: Heiligste Dreifaltigkeit-plébániatemplom, D-90473 Nürnberg, Giesbertsstr. 75., havonta egyszer. Érdeklődni lehet: Dr. Lipecz József, tel.: +49-911/426-703.

Freiburgi érsekség: Ft. Lovász Reinholdt plankstadti kooperator; D-68723 Plankstadt, Schwetzingen Str. 32. Havonta magyar szentmisét tart Mannheimben.

Berlini és Hamburgi Főegyházmegye, Hildesheimi és Osnabrücki Egyházmegye: Ungarische Katholische Mission, Ft; D-20535 Hamburg, Bürgerweide 35; Tel.: +49-40/250-7783. Misézőhelyek: Berlin, Hamburg, Hannover, Kiel, Lübeck, Braunschweig, Bremen.

Kölni Főegyházmegye, Esseni és Aacheni egyházmegyék: Katholische Ungarische Gemeinde im Erzbistum Köln / A Kölni Érsekség Római Katolikus Magyar Lelkészsége, Ft. Lukács József; D-50676 Köln, Am Rinkenpfuhl 10; Tel.: +49-221/3377-8517; E-mail: info@ungarnzentrum.de és ungarzentrum.koeln@gmail.com; Web: www.ungarnzentrum.de és www.facebook.com/Ungarische.Gemeinde. További misézőhelyek: Bergisch-Gladbach, Bonn, Duisburg, Düsseldorf, Essen, Herzogenrath, Köln, Wuppertal.

Limburg-Fulda-Mainzi Egyházmegye: Katholische Ungarische Gemeinde / Szent Erzsébet Magyar Katolikus Egyházközség Frankfurt, Ft. Belényesi József, D-61440 Oberursel, Altenhöferweg 61; Telefon: +49/0175-2562-688; E-mail: pfarrbuero@erzsebet-frankfurt.de; Web: www.magyar-katolikusok-frankfurt.de; Facebook: www.facebook.com/MagyarKatolikusEgyhazkozseg. Misézőhelyek: Frankfurt am Main, Darmstadt-Griesheim, Gießen, Mainz és Wiesbaden-Delkenheim.

München-Freisingi Főegyházmegye: Ungarische Katholische Gemeinde / Magyar Katolikus Egyházközség, Ft. Merka János; D-81925 München, Oberföhringer Str. 40.; Tel.: +49-89/2137-4230 (Titkárság: Varga Katalin titkárnő) és +49-89-2137-4233 (Lukács Tibor lelképásztori munkatárs); Fax: +49-89/2137-4234; E-mail: info@ungarische-mission.de, Ungarische-Gemeinde.muenchen@eomuc.de;

Web: www.ungarische-mission.de. Nyugdíjas kisegítő: Ft. Buchmüller István ny. plébános. Misézőhelyek: München, Rosenheim, Erding, Landshut, Bad Tölz, Waldkraiburg.

Münster-Paderborn-Osnabrücki Egyházmegye: Münster Magyar Katolikus Misszió / Münsteri, Osnabrücki és Paderborni Egyházmegyék magyar közösségei, Ft. Simon Péter; D-48157 Münster, Middelfeld 24; Tel.: +49-251/932-57-288; E-mail: ungarische-mission@bistum-muenster.de; Web: sites.google.com/view/ungarisch és www.facebook.com/ungmis. Misézőhelyek: Bielefeld, Bocholt, Hagen, Marl, Menden, Münster, Neukirchen-Vluyn, Osnabrück.

Passauai Egyházmegye: Ungarische Mission Passau / Passauai Magyar Misszió, Ft. Kovács János; D-84375 Kirchdorf am Inn; D-94036 Passau, Breslauer Str. 2.; Tel.: +49-85/712-332; E-mail: info@magyar-missio-passau.de. sites.google.com/site/magyarmissiopassau és www.facebook.com/magyarmissio.passau.

Rottenburg-Stuttgarteri Egyházmegye: Ungarische Katholische Gemeinde / Szent Gellért Magyar Katolikus Egyházközség, Ft. Merlász Tibor; D-70186 Stuttgart, Albert-Schäffle Str. 30.; Tel.: +49-711/236-9190, fax: +49-711/236-7393; E-mail: mission@stuttgarteri-katolikusok.de, mtibor1960@gmail.com; Web: www.stuttgarteri-katolikusok.de és www.facebook.com/stuttgarteri.katolikusok; D-89073 Ulm, Walfischgasse 17.; Tel.: +49-731/3996-6306, mobil: +49-1575-370-1412. Misézőhelyek: Balingen-Frommern, Biberach an der Riss, Böblingen, Eislingen, Friedrichshafen-Berg, Heidenheim an der Brenz, Heilbronn-Horkheim, Ludwigsburg-Hoheneck, Munderkingen, Reutlingen-Orschel-Hagen, Schwäbisch-Gmünd, Stuttgart, Ulm, Tuttlingen, Weingarten.

Würzburgi Egyházmegye: Ft. Dr. Koncsik Endre; D-97070 Würzburg, Domerschulstr. 2.; Tel.: +49-931/3866-2530, fax: +49-931/3866-2599.

NORVÉGIA

www.nufo.no/makao. Húsvétkor, augusztus 20-án és karácsonykor ünnepelnek magyar nyelven szentmisét, más-más, az alkalomra odautazó lelképásztorok szolgálata által.

Látogasson el ide is:
www.kalejdoszkopfolyoirat.eletunk.net
www.facebook.com/kalejdoszkop

A szerkesztőség a nem saját írású cikkek tartalmáért nem vállal felelősséget, mindazonáltal kellő körültekintésre törekszik. Az olvasóinktól és külső forrásokból érkező cikkek tartalmáért azok szerzői vállalnak személyes felelősséget.

Közösségi oldalunk:
www.facebook.com/eletunkujsg

Érdeemes felkeresni:
www.tamasiaronjatekok.hu
www.magysaghaza.net/tamasi-tura

Hirdessen az Életünkben!

Apróhirdetés:
Keret és fénykép nélkül: 100 HUF vagy 0,30 EUR/betű
Keret: 3500 HUF vagy 10 EUR
Fénykép: 7000 HUF vagy 20 EUR
Többszöri hirdetés esetén kedvezmény.

Nagyhirdetés és PR-cikk:
Teljes oldal: 400 e HUF vagy 1100 EUR
Félfoldal: 300 e HUF vagy 800 EUR
Negyedoldal: 200 e HUF vagy 500 EUR
Többszöri hirdetés esetén kedvezmény.

Médiapartnereink:

Bécsi Napló
Clevelandi Magyarokért Alapítvány
Független Magyar Rádió Toronto
Kalejdoszkóp folyóirat, Toronto
Mozaik Sydney Magyar Rádió
Napjaink, West Kelowna, Kanada
Pannon RTV, Szabadka
Temerini Újság
Vatikáni Rádió

Lapunk megjelenése megvalósult a Magyar Kormány támogatásával. A Bethlen Gábor Alap hozzájárult a kiadónk működésével és ezzel a lapunk fenntartásával kapcsolatos költségekhez.

OLASZORSZÁG

Róma: Olaszországi Katolikus Missziós Központ, Via del Casaleto, 481., 00151 ROMA (RM); E-mail: hungarian.mission.italy@gmail.com; Tel.+39 06 68.42.620; Lelkész: Dr. Németh Norbert rektor. A római magyar közösség szentmiséjét a hónap utolsó vasárnapján tartják 11 órakor a Celio dombon a Szent István vértanú-körtemplomban (Santo Stefano Rotondo). Rómában minden kedden 8 órakor magyar nyelvű szentmisét ünnepelnek a Szent Péter-bazilika Magyarok Nagyszónya-kápolnájában. További misézőhelyek: Bologna, Catania, Firenze, Loreto, Milánó, Padova, Palermo, Parma, San Martino del Carso – Sagrado, Torino, Velence.

SVÁJC

Bázel: Röm. Kath. Ungarnmission / Bázei Magyar Katolikus Misszió, Ft. Pál István; CH-4123 Allschwil, Bininger Str. 45.; Tel.: +41-76/518-5440; Web: www.ungarnmission.ch. Mísehelyszín: Sacré Couer-templom, Feierabendstr. 68., CH-4051 Basel, minden vasárnap 15.00-kor.

Genf: Genfi Magyar Katolikus Misszió, CH-1216 Cointrin GE, Chemin du Ruisseau 36.; Tel.: +41-22/791-0458; Web: www.katolikus.ch. Mísehelyszín: Cointrin-kápolna, minden hónap első és harmadik vasárnapján 10.30-kor.

Lausanne: Tel.: +41-76/483-7394. Mísehelyszín: Servan-kápolna (Chapelle de Servan), Chemin Eugene-Grasset 12, CH-1006 Lausanne, a genfi vasárnapi szentmiséket megelőző szombatokon 18.00-kor.

Tägerwilen: Bruder Klaus-templom, Ernst-Kreidolfstrasse, CH-8274 Tägerwilen, minden hónap első vasárnapján 17.00-kor.

Zürich: Szent István Magyar Katolikus Misszió Zürich, Ft. Varga Péter; CH-8057 Zürich, Winterthurerstr. 135.; Tel.: +41-44/362-3303; E-mail: peter.varga@mail.ch iroda@magyar-misszio.ch; Web: http://magyar-misszio.ch. Szentmise minden vasárnap 12.00-kor és minden első pénteken este 17.30-kor, Bruder Klaus-templom, Milchbuckstrasse 73, CH-8057 Zürich. További misézőhelyek: Frauenfeld, Schaffhausen, Uster, Winterthur.

Jó szívvel ajánljuk:
www.jakabantal.eletunk.net
www.facebook.com/jakabantal-kereszténykor

ÉLETÜNK

Az európai magyar katolikusok lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Misszió Média Lap- és Könyvkiadó Kft.
H-1165 Budapest, Zsemlekes út 25/A. I. 5.
Telefon: +36 70 635 7064
E-mail: szerkesztoseg@eletunk.net
Honlap: www.eletunk.net
www.facebook.com/eletunkujsg

Felelős kiadó és főszerkesztő:
Varga Gabriella

Felelős szerkesztő:
Vencser László

Tanácsadók:
Sajgó Szabolcs SJ, Szócs Csaba,
Varga János, Vértessaljai László SJ

Munkatársak:
Czirják Árpád, Hiba György SJ, Horváth Enikő,
Kovács Péter, Puss Sándor SJ, Sebestény Péter,
Simon Kinga, [Szabó Ferenc SJ], Vincze András

Előfizetés:
közvetlenül a kiadóhivatalnál vagy
az európai magyar lelkeszögekben keresztül
Előfizetés a 2023. évre közvetlenül a kiadónál:
35 EUR/év, 7000 HUF/év

Digitális változat:
20 EUR/év vagy 6000 HUF/év

Bankszámlaszámunk:
MISSZIÓ MÉDIA KFT.

OTP BANK
11716008-22527699
HU85 1171 6008 2252 7699 0000 0000
SWIFT (BIC) azonosító: OTPVHUHB

Nyomdai előkészítés:
Éber Tamás

Nyomatás:
Micropress Kft.
H-3434 Mályi, Kistokajai út 5.

Keresse lapunkat a világhálón is:
www.eletunk.net

A Jakab Antal-film vetítése Kolozsváron

A 2019 végén elkészült *Küzde és bizva – Jakab Antal püspök életútja* című filmalkotás díszbemutatóit a világvárvány megakadályozta, azonban az interneten a legnagyobb videomegosztón már több mint hétezer megtekintették és valamennyi szóba jöhető televízió – az Erdélyi Magyar Televízió, a Román Televízió marosvásárhelyi stúdiója, a Duna TV, a Duna World – is többször műsorra tűzte. Az alkotók idén az elmaradt vetítéseket igyekeznek bepótolni, Csíksomlyó, Gyergyószentmiklós és Ditró után ennek jegyében érkeztek szeptember 27-én Kolozsvárra a Szent Mihály Ró-

mai Katolikus Nőszövetség dísztermébe. A László Attila főesperes-plébános és Bodó Márta nőszövetségi elnök házigazdái szervezésében megvalósult rendezvényén Varga Gabriella, a püspök unokahúga, a Jakab Antal Keresztény Kör egyik alapító-vezetője elmondta azt is: fájó történet, hogy a film elkészülte óta az abban szereplő személyek közül hatan már az örök hazába költöztek. Neveik elhangzásakor Vencser László meggyújtott egy-egy gyertyát az emlékükre és ezek a gyertyák egész este égtek. A film megtekintése után imádkoztak is értük a jelenlévők.

A dokumentumfilm különlegessége, hogy kevés benne a narráció. A rendezők azt a megoldást választották, hogy másokkal meséltetik el Jakab Antal püspök életét. Csúcs Mária rendező az esten úgy fogalmazott: talán az utolsó pillanatban készült el a film, amikor még éltek azok, akik személyesen ismerték őt, kötődtek hozzá. Ez volt a legfontosabb szempont számukra: hogy a kor tanúi meséljék el a püspökhöz fűződő élményeiket, mert mindez az ő szájukból a leghitelesebb. Csúcs Péter operatőr a film tömörségére hívta fel a figyelmet, amit képileg is próbáltak izgalmassá tenni és feliratok sokaságával láttak el. Vencser László szerint azért érdemes a filmet

megnézni, mert nehéz időket élünk, akárcsak Jakab Antal püspök, és példát vehetünk tőle az igazság és az egyház melletti kiállás terén. Csúcs Mária a résztvevők figyelmébe ajánlotta Jakab Antal püspök gondolatait, amelyek ma is aktuálisak. – *pálma* –

„Dúlásos időkben jobb a kicsi kapu a nagynál”

A XII. Székely Menekültek Emléknapján faragott emlékjelegyűttest avattunk Hajdúnánáson

A Hajdúnánási Római Katolikus Egyházközség 2022. október 2-án tartotta a székelyek és a hajdúk 1916 őszében gyökerező közös sors történetére emlékeztető idei eseményt, a XII. Székely Menekültek Emléknapját. Az ünnepi szentmisét Ferencz Antal kolozsvár-szentpéteri plébános, a Verbum Keresztény Kulturális Egyesület és Kiadó igazgatója celebrálta a házigazda Juhász Imre c. kanonok-plébánossal és a helyi görögkatolikus parókusokkal együtt. A szentmise végén Bodó Márta főszerkesztő ismertette az erdélyi magyar katolikus sajtó helyzetét és abban a Verbum Kiadó tevékenységét, legújabb könyvkiadványaik közül is bemutatva néhányat. Az eseményt az *Emlékezés Kapujának* és az *Emlékezés Oszlopainak* felszentelésével folytatódott.

Az Emlékezés Útja: ezt a nevet viseli 2022. október 2. óta a hajdúnánási római katolikus templom kertjében felállított emlékjelegyűttest, amely a helyi katolikus évszázadaiba kalauzolja a látogatót. „Az egyházközség a hangsúlyt az emlékezésre és az emlékeztetésre helyezte, amikor ennek megalkotásáról döntött. Egy település története ugyanis népek, közösségek egymás utániságának a története is, éppen ezért például egyetlen hajdúváros sem mondhatja el magáról, hogy a múltja a hajdúkkal kezdődött. Ellenkezőleg: velük folytatódott, ők teljesítették ki mindazt, amit az előző századok településszervező népe rájuk hagyott. Így van ez Hajdúnánás esetében is. Nyolc évszázados múlt áll ugyanis előttünk, hiszen a régi Nánás története már az Árpád-korban is íródott, amiről beszédesen vall a Várad Regestrum 1221-ből, amelyben településünk nevét többször is feljegyezték” – foglalta össze az esemény háttérét Buczkó József néprajzkutató.

Mint elmondta, még nem is olyan régen az *Emlékezés Kapujához* hasonló kapuk ékesítették a város utcáit. „Ezek voltak a mi székely kapuink. Kifejezték és őrizték helyi identitásunkat” – tette hozzá a nyugalmazott etnográfus, muzeológus, aki nem melleseleg kovács és festőművész is; a tervezést és a vasmunkákat ez esetben is ő végezte.

Aki átlép az *Emlékezés Kapuján*, időutazásra is indul az évszámokkal és feliratokkal

ellátott oszlopok mentén, így válik a séta a város múltjába vezető látogatássá. „A nyolc évszázadot szimbolizáló oszlopsor vésett, faragott motívumai különbözőek. Régi ácsmestereink ilyen kapuoszlopokat készítettek, s mintagazdagságuk sokféleségének bizonyossága, hogy minden oszlop más díszítést kaphatott. Ezzel az volt a célunk, hogy ezt a formagazdagságot, mintagyűjteményt ily módon is átmentsük az utókor számára” – magyarázta Buczkó József.

A Boldogasszony anyánk elnéklése után, az Emlékezés Kapuja előtt e sorok írója is szólt a nagyszámú jelenlévőkhöz.

„Csak a kereszttel jelzett út lehet a mi utunk”

Varga Gabriella ünnepi beszéde

„Nyilvánvaló, hogy ahol van egy kicsi kapu, ott egy kicsi élet is van mögötte; s az is természetes, hogy dúlások időkben jobb a kicsi kapu a nagynál, hiszen azon rossz szándékkal bújni mégis bajosabb.”

Kedves Ünneplő Közösség, a 125 éve született nagy próza- és drámaíróknak, „a novella költője”, Tamási Áron jegyezte fel ezeket a szavakat, aki 1916 nyarán 19 évesen nem a székely menekültekkel érkezett a hajdúk földjére, hanem katonaként. A 82-es Székely Gyalogezreddel Hajdúdorogra vezényelték őket; néhány hétig a szomszédos település

lett Tamási Áron gyalogos közlegény tartózkodási helye.

„Nyilvánvaló, hogy ahol van egy kicsi kapu, ott egy kicsi élet is van mögötte.”

Nézzük meg jól: most is olyan kapu előtt

állunk, amely mögött élet van – sőt nem is kicsi. Egy erős és magabiztos közösség összekapaszkodása, megmaradni vágyása, jövőépítése sejlik fel a kapun innen és túl. Világos jele ennek a sok között a mai emléknapi hagyomány, fontos történelemfejezetek templom körül kőbe vésett és fába faragott jelei, a mindezt beragyogó Boldogasszony Kertje, a mindezt tápláló Nemzeti Összetartozás Fája, a mindezt óvón belengő Befogadó Szeretet Zászlója. S ma íme, a katolikus közösség ígéretes életének újabb jelei magasodnak előttünk: az *Emlékezés Útja*, amelyre az *Emlékezés Kapuján* áthaladva léphetünk.

A kapu ajtónélkülisége a vendégvárás, a nyitott szív, a szeretet szimbóluma, amely nyitva áll minden jó szándékú ember előtt. Az emlékezés útját pedig a város nyolc évszázadát szimbolizáló oszlopsor szegélyezi, hogy fába vésett történelemként hívja emlékezésre az erre járókat.

A Zemplénből származó tölgyfaanyagot Maghy Imre népi iparművész faragta, a ter-

vezés és a vasmunkák Buczkó József néprajzkutató, kovács érdemeit dicsérik. Köszönet nekik ezért!

Miközben velük együtt visszapillantunk dicső múltunkra, ne feledjük el mi sem tekintetünk a kapu és az oszlopok tetején álló keresztre emelni. Mert a kereszt a mi legfőbb társunk, kísérőnk és megtartónk. Egy percre se feledjük el, hogy csak és kizárólag a kereszttel jelzett út lehet a mi utunk.

„...dúlások időkben jobb a kicsi kapu a nagynál” – mondja Tamási. Nem, ne jöjjenek dúlások idők erőfelé, kerüljék el a dúlások idők városunkat, országunkat, népünket. Ne szűnjünk meg ezért imádkozni a szeretet és a jó szándék kapui alatt. Köszönöm.

*

Az Emlékezés Útját: a Kaput és az Oszlopsort Ferencz Antal plébános szentelte fel és Lukács Imre görögkatolikus parókus is áldást kért rá. A nemzeti színű szalagot Antal atya és Buczkó József együtt oldották el (nem elvágták: eloldották). A Szózat közös elnéklése után a hívek többsége keresztvetéssel haladt át a kapun és állt meg a vésett, évszámokkal és rövid szöveges tájékoztatóval ellátott oszlopok előtt, amelyek bővebben is meséltek nekik.

A hajdúnánási katolikus templom kertjében kialakított környezet a Székely Menekültek Emlékkövével és Emlékkeresztjével, a Jakab Antal-emléktáblával, a Boldogasszony Kertjével, a Befogadó Szeretet Zászlójával és most már az Emlékezés Útjával nem csupán esztétikai élményt nyújt az ide betérőnek, hanem imádságra hív, miközben ismereteket is átad a távoli tegnapokról.

Az Ég óvja és áldja a múlt és a kereszt tiszta szívű őrzőit!

Varga Gabriella / Fotó: Bodó Márta

Helsinki-től Argentínáig

Külföldi magyar közösségek találkozója Budapesten
2022. szeptember 29 – október 2. között

„A Külföldi Magyar Lelkipásztori Szolgálatunk továbbra is tevékenyen kívánja támogatni a külföldi magyar katolikus közösségeket, egyházközségeket, missziókat, egyházi csoportokat és egyesületek tevékenységét a vallás-erkölcsi nevelés terén” – írta Cserhádi Ferenc püspök a külhoni diaszpórában tevékenykedő vezetőkhez intézett meghívólevelében. A konferencián 57-en, többségükben világiak vettek részt, akik a külföldi magyar egyházi közösségek megmaradásán fáradoznak.

A kapcsolattartás, tapasztalatcsere és a közösségek beszámolóit mellett a konferencia célja a segítségnyújtás volt a digitális transzformáció, az Ars Sacra kulturális programok és pályázati lehetőségek területén. A magyar állam nagyvonalú támogatásával a nagyobb közösségek élni is tudnak a felkínált segítségnyújtással, de a zömében kisebb közösségek a felajánlott lehetőségről többnyire lemaradnak, mert az elvárt feltételeknek gyakran nem tudnak megfelelni. A Magyar Katolikus Konferencia által szervezett találkozón egy felszólalás a probléma lényegét így fogalmazta meg: „A kertünkben ársóra és kapára van szükség, nem traktorra.” Annál nagyobb lelkipásztori segítséget nyújtanak a saját lelkeséssel nem rendelkező közösségek számára a Magyarországról alkalomadtán érkező papok, akik látogatásukkal a magyar nyelvű szentmisét lehetővé teszik.

A konferencia fénypontjai a Szent Angyalok-templomban, a Szent István-bazilikában és a Mátyás-templomban celebrált szentmisék voltak, amelyek jól tükrözték katolikus Egyházunk egyetemes küldetését. A bazilikában Cserhádi Ferenc püspök köszönetet mondott a nemzetek miséjének megszervezéséért Papp Tamás atyának, aki egyben a Magyarországon élő francia katolikusok lelkesze.

Molnár Ottó, Graz

Német nyelvterületen szolgáló magyar lelkipásztorok találkozója Mainzban

„Minden egyes papi konferenciának ilyen hangulata kellene hogy legyen”

Ez év október 3–6. között magyar papi konferenciát rendeztek Mainzban a német nyelvterületen szolgáló lelkipásztorok számára. A konferencia szervezője, Belényesi József atya egyszerű programot állított össze a résztvevők számára.

Október 3-án Németország az újra-egyesülést ünnepli és ez a nap munkaszüneti nap. A Gondviselés úgy rendezte, hogy már ezen az első estén rendkívüli élményben lehetett részünk: az Eibingenben működő Hildegárd Akadémia részéről dr. Zátanyi Maura bencés nővér tartott egy csodálatos előadást Szent Hildegárdról, írásairól, tevékenységéről és mai időszerűségéről.

Találkozónk második reggeli dicsérettel kezdődött a mainzi papi szeminarium Bonifatius-kápolnájában, majd a programot lelkipásztori beszámolókkal folytattuk. Ebéd után megszemléltek az impozáns mainzi dómot és annak nagy és híres orgonáját. Elmélyültünk a csodálatos orgonamuzsikában, majd szentmisét ünnepeltünk a mainzi dóm Szent Góthard-kápolnájában, amit a magyar himnusz elnéklésével zártunk. Este folytatódott a beszámoló és megbeszéltek közös ügyeinket, gondjainkat, terveinket.

A harmadik napot szintén imával, reggeli dicsérettel kezdtük. Reggeli után útra keltünk Worms felé.

Lenyűgöző élmény volt a wormsi dóm. Házigazdánk, aki két éven keresztül káplánként működött Wormsban, kiváló idegenvezetést tartott, majd szentmisét ünnepeltünk a dóm Szent Miklós-kápolnájában.

Délután Speyer volt az úticélunk, ahol szintén meglátogattuk a híres dómot – így három Rajna-menti császári székesegyházban gyönyörködhettünk a konferencia ideje alatt.

A speyeri dómban a sok jeles személyiség relikviája között láttuk Szent Erzsébetünk ruhaekélyét is. Mivel a speyeri Kármelben élt Edith Stein, aki tiszteletére a dómban külön kápolna is van, meglátogattuk a kolostorban az ő szobáját is. Edith Stein zsidó származású filozófus, majd kármelita nővér volt, akit Auschwitzban kivégeztek. Szent II. János Pál pápa 1998. október 11-én avatta szentté; Keresztes Szent Terézia Benedikta néven szerepel a szentek névsorában. Híres mondása: „Aki az igazságot keresi, Istent keresi, függetlenül attól, hogy tisztában van ezzel vagy sem.”

Közös vacsorával zártuk a napot Wormsban, ami után egyes résztvevők már hazaindultak.

Az egész találkozó a szeretet, az egymásra figyelés és a jó hangulat szellemét sugározta. Példaértékű volt. Minden egyes papi találkozóknak, konferenciáknak ilyen hangulata kellene hogy legyen.

Pál László, Kismarton

